

Barn- och utbildningsnämnden

Kallelse

Nämnd	Barn- och utbildningsnämnden
Datum och tid	2020-09-03, klockan 08.30
Plats	Kommunkontoret, Sammanträdesrum Gräsö (SR1), Östhammar
Sekreterare	Per-Åke Berg
Ordförande	Josefine Nilsson

Ärendelista

1. Medborgarmotion om barnomsorg i Hargshamn	2
2. Information om Hälsoäventyret <i>Föredragande: Carina Hesse Bolin</i>	3
3. Remiss gällande Regional utvecklingsstrategi Uppsala län	4
4. Nytt dataskyddsombud för Östhammars kommun, barn- och utbildningsnämnden	5
5. Skolorganisationen i Alunda	7
6. Skolorganisationen i Gimo	8
7. Livsmedelspolicy <i>Föredragande: Annelie Wallén</i>	9
8. Årsbudget 2020: Budgetuppföljning per juni <i>Föredragande: Sara Ersund</i>	10
9. Årsbudget 2021: Preliminär budget och verksamhetsplan samt flerårsplan 2022-2024 <i>Föredragande: Sara Ersund</i>	11
10. Skrivelse till barn- och utbildningsnämnden avseende trafiksituationen runt Vreta- och Vallonskolan.	12
11. Information från förvaltningen	13
12. Rapporter från skoloråd m.m.	14
13. Redovisning av delegationsbeslut	15
14. Information	17
15. Kurs- och konferensinbjudningar	18

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2020-059

1. Medborgarmotion om barnomsorg i Hargshamn

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av motionen.

Barn- och utbildningsnämnden ger barn- och utbildningschefen i uppdrag att ytterligare utreda förutsättningarna för barnomsorg i Hargshamn till arbetsutskottets sammanträde 2020-09-17.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2020-06-30 att medborgarmotionen ska hanteras av barn- och utbildningsnämnden, inklusive beslut.

Medborgarmotionen avseende barnomsorg i Hargshamn har uppnått namnunderskrifter från 1 % av folkbokförda i kommunen. Vissa signaturer är ogiltiga, t.ex. pga. bostadsort men rätt antal underskrifter är ändå uppnått. Medborgarmotionen rör barnomsorg i kommunal regi i Hargshamn. Frågan ligger inom barn- och utbildningsnämndens område enligt reglemente.

Medborgarmotionen

Vi är ett antal föräldrar som vill att kommunen skall öppna upp en barnomsorg här i Hargshamn för att slippa åka till andra orter för barnomsorg. Detta gynnar även våra barn som slipper längre resor till barnomsorg från tidig ålder, venskaper här på orten mm.

Den gamla lokalen för pedagogisk omsorg står i nuläget tom.

Beslutsunderlag

Medborgarmotion (se texten ovan).

Ärendets behandling

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-06-30 § 213.

Beslutet skickas till

Medborgarmotionären
Webredaktionen
Kommunstyrelsen för kännedom

Barn- och utbildningsnämnden

Kl. 9.00

2. Information om Hälsoäventyret

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen

Ärendebeskrivning

Hälsoäventyret är en hälsopedagogisk verksamhet som fungerar som ett komplement till skolans verksamhet. Uppdraget är att sprida kunskap om vikten av en god hälsa och att arbeta med barn och ungdomars värderingar, attityder och handlingsmönster när det gäller ställningstagande som är av betydelse för deras hälsa. Teman för verksamheten är kropp, sömn och stress, tobak, alkohol samt kärlek.

Representanter för Hälsoäventyret informerar om den verksamhet som bedrivs i Östhammars kommun.

Beslutsunderlag

Muntlig information

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2020-055

3. Remiss gällande Regional utvecklingsstrategi Uppsala län

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden antar yttrandet och överlämnar det till Kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Den regionala utvecklingsstrategin är en övergripande strategi för det gemensamma regionala utvecklingsarbetet i Uppsala län. Det förslag till strategi som nu går ut på remiss ska, från och med dess antagande, ersätta den befintliga regionala utvecklingsstrategin. I detta förslag till utvecklingsstrategi föreslås att denna även ska fungera som länets Agenda 2030-strategi. Förslaget har arbetats fram i bred dialog under 2019 och 2020, med representanter för kommuner, myndigheter, akademi, näringsliv och det civila samhället. Inspelen från dialogerna har varit ett viktigt underlag för förslaget till regional utvecklingsstrategi, tillsammans med kunskapsunderlag om tillståndet i, och utvecklingen av, Uppsala län, samt lärdomar från nuvarande strategi.

Barn- och utbildningsnämndens remissvar överlämnas till Kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Remissversion av Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi för Uppsala län.

Förslag till yttrande.

Ärendets behandling

Nytt ärende.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen.

Dnr BUN-2020-056

4. Nytt dataskyddsbud för Östhammars kommun, barn- och utbildningsnämnden

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden utser Qnister AB som nämndens dataskyddsbud. Nuvarande dataskyddsbudet Johanna Widenberg entledigas från uppdraget.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har genomfört en upphandling av dataskyddsbud, för att möjliggöra en omfördelning av resurser (dnr KS-2020-388). Som nytt dataskyddsbud för Östhammars kommun föreslås Qnister AB. Företag tillhandahåller produkter och tjänster kopplade till dataskyddsförordningen och vann upphandlingen.

Dataskyddsförordningen (GDPR) började gälla den 25 maj 2018. Enligt förordningen ska det finnas ett dataskyddsbud i en organisation av Östhammars kommuns storlek. Alla nämnder under kommunfullmäktige ska utse ett dataskyddsbud. Det är möjligt att utse ett gemensamt dataskyddsbud för samtliga nämnder. Dataskyddsbudet ska övervaka att organisationen följer dataskyddsförordningen, bland annat genom att samla in information om hur organisationen behandlar personuppgifter, kontrollera att bestämmelser och interna styrdokument följs samt informera och ge råd inom organisationen. Dataskyddsbudet är inte ansvarigt för att dataskyddsförordningen följs. Det åligger de personuppgiftsansvariga, det vill säga de olika nämnderna.

Avsnitt 4, artikel 37-39, i dataskyddsförordningen beskriver vilka som ska utnämna ett dataskyddsbud samt vilken ställning och vilka uppgifter ombudet ska ha.

Kommunfullmäktige har delegerat till kommunstyrelsen att utse dataskyddsbud för Östhammars kommun. Kommunstyrelsen och samtliga nämnder ska ha samma dataskyddsbud. Dataskyddsbudet ska anmälas till tillsynsmyndigheten Datainspektionen. Varje nämnd gör en egen anmälan på Datainspektionens hemsida.

Uppdraget som dataskyddsbud i Östhammars kommun innehas för närvarande av Johanna Widenberg. Uppdraget hör organisatoriskt till kommunledningsförvaltningen, enheten Lednings- och verksamhetsstöd. Widenberg är anställd som kommunarkivarie vid samma enhet. I och med att barn- och utbildningsnämnden utser ett nytt dataskyddsbud entledigas Johanna Widenberg från uppdraget som dataskyddsbud.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse - Nytt dataskyddsbud 2020-06-23.

Barn- och utbildningsnämnden

Ärendets behandling

Nytt ärende

Beslutet skickas till

Qnister AB

Pauliina Lundberg

Johanna Widenberg

Datainspektionen via blankett:

<https://www.datainspektionen.se/globalassets/dokument/blankett-dataskyddsbud.pdf>

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2020-057

5. Skolororganisationen i Alunda

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Skolororganisationen i Alunda behöver ses över.

Beslutsunderlag

Muntlig information.

Ärendets behandling

Nytt ärende.

Beslutet skickas till

Arkiv.

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2020-058

6. Skolororganisationen i Gimo

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Skolororganisationen i Gimo behöver ses över.

Beslutsunderlag

Muntlig information.

Ärendets behandling

Nytt ärende.

Beslutet skickas till

Arkiv.

Barn- och utbildningsnämnden

Kl.11.00

Dnr BUN-2020-064

7. Livsmedelspolicy

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun ska fatta beslut om en livsmedelspolicy. Syftet med livsmedelspolicyn är att styra inköpen mot större andel svenskproducerade livsmedel samt främja inköp av livsmedel som bidrar till en hållbar utveckling. Livsmedelspolicyn ska säkerställa kraven på livsmedelsleverantörer till kommunen avseende svensk djurskyddsstandard, miljöhänsyn samt livsmedelskvalitet.

Beslutsunderlag

Muntlig information.

Ärendets behandling

Nytt ärende

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2019-030

8. Årsbudget 2020: Budgetuppföljning per juni

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden ska kontinuerligt följa upp verksamheten och förvaltningen ska regelmässigt rapportera hur den utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret. Budgetuppföljning görs varje kvartal och vid behov.

Beslutsunderlag

Driftsbudgetuppföljning per juni 2020.

Ärendets behandling

Budgeten följs kontinuerligt av barn- och utbildningsnämnden.

Beslutet skickas till

Arkiv.

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2020-039

9. Årsbudget 2021: Preliminär budget och verksamhetsplan samt flerårsplan 2022-2024

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden ska besluta om preliminär drift- och investeringsbudget och verksamhetsplan för 2021 samt flerårsplan 2022-2024.

Beslutsunderlag

Budgethandling.

Ärendets behandling

Barn- och utbildningsnämnden 2020-05-28, 2020-06-25.

Beslutet skickas till

Förvaltningsekonom
Barn- och utbildningschef

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2020-062

10. Skrivelse till barn- och utbildningsnämnden avseende trafiksituationen runt Vreta- och Vallonskolan.

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av skrivelsen.

Ärendebeskrivning

Det har kommit in en skrivelse till barn- och utbildningsnämnden som avser trafiksituationen runt Vreta- och Vallonskolan. Många parkerar på trottoaren utanför de nybyggda barackerna för förskoleklass och årskurs 1, vilket innebär en mycket farlig trafiksituation då många som ska upp till Vallonskolan samtidigt kör väldigt fort uppför Vretavägen.

Beslutsunderlag

Skrivelse till barn- och utbildningsnämnden (delas ut på sammanträdet)

Beslutet skickas till

Den som lämnat in skrivelsen.

Barn- och utbildningsnämnden

11. Information från förvaltningen

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av information från förvaltningen.

Barn- och utbildningsnämnden

12. Rapporter från skolråd m.m.

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av rapporterna.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden rapporterar från möten på skolråd m.m.

Barn- och utbildningsnämnden

13. Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

När barn- och utbildningsnämnden delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett barn- och utbildningsnämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som nämndens beslut. Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till barn- och utbildningsnämnden.

Följande förteckningar över delegationsbeslut i verksamhetsfrågor redovisas:

2020-06-26	Särskolestrateg Anne Lee Larsson (Mottagande i grundsärskolan)
2020-06-29	Barn- och utbildningschef Lisbeth Bodén (Beslut om tilläggsbelopp)
2020-07-07	Verksamhetscontroller Elisabeth Lindkvist (Stöd för inackordering)
2020-08-12	Verksamhetscontroller Elisabeth Lindkvist (Stöd för inackordering)
2020-08-12	Verksamhetscontroller Elisabeth Lindkvist (Beslut om elevresor)
2020-08-13	Särskolestrateg Anne Lee Larsson (Mottagande i grundsärskolan)
2020-08-25	Verksamhetscontroller Elisabeth Lindkvist (Stöd för inackordering)
2020-08-27	Rektor Zara Järvström (Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
2020-08-27	Rektor Anna-Karin Sehlstedt Stål (Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)

Barn- och utbildningsnämnden

- 2020-08-27 Rektor Richard Boman
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2020-08-27 Rektor Inga-Lill Eriksson
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2020-08-27 Rektor Jessica Björkman
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2020-08-28 Ordförande Josefin Nilsson
(Ordförandebeslut avseende delegation till rektor gällande tillämpningen i Förordning (2020:115))
- 2020-08-28 Verksamhetscontroller Elisabeth Lindkvist
(Beslut om skolskjuts)

Barn- och utbildningsnämnden

14. Information

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av beslut som tagits av andra myndigheter samt annan viktig information som berör barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde.

- 1) Dnr: KS-2019-354
Dom från Förvaltningsrätten 2020-06-11 gällande laglighetsprövning att avveckla grundskole- och fritidsverksamheten vid Snesslinge skola.
- 2) Dnr: BUN-2019-148
Uppföljningsbeslut från Skolinspektionen 2020-06-26 efter kvalitetsgranskning av undervisningen i grundsärskolan i Östhammars kommun.
- 3) Dnr Ks-2020-473
Utdrag ur protokoll fört vid Kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde 2020-06-20 avseende Preliminära budgetramar 2021 och flerårsplan 2022-2024, drift- och investeringsbudget.
- 4) Dnr Ks-2020-451
Utdrag ur protokoll fört vid Kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde 2020-06-20 avseende Tertialrapport januari-april 2020.
- 5) Dnr BUN-2019-140
Dom från Förvaltningsrätten 2020-06-11 gällande laglighetsprövning att flytta eleverna från Snesslinge skola till Edsskolan.

Barn- och utbildningsnämnden

15. Kurs- och konferensinbjudningar

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av aktuella kurs- och konferensinbjudningar.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-462

§ 213. Hantering av medborgarmotion om barnomsorg i Hargshamn

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att medborgarmotionen hanteras inom barn- och utbildningsnämnden, inklusive beslut.

Ärendebeskrivning

Medborgarmotionen *Barnomsorg i Hargshamn* har uppnått namnunderskrifter från 1 % av folkbokförda i kommunen. Vissa signaturer är ogiltiga, t.ex. pga. bostadsort men rätt antal underskrifter är ändå uppnått.

Medborgarmotionen rör barnomsorg i kommunal regi i Hargshamn. Frågan ligger inom barn- och utbildningsnämndens område enligt reglemente.

Ärendet handläggs av förvaltningen. När barn- och utbildningsnämnden behandlar ärendet bjuds medborgarmotionären in till sammanträdet för att presentera motionen.

Beslutsunderlag

Medborgarmotionen finns via kommunens [webbplats](#)

Beslutet skickas till

- Barn- och utbildningsnämnden
- Medborgarmotionären

Barnomsorg i Hargshamn

Vi är ett antal föräldrar som vill att kommunen skall öppna upp en barnomsorg här i hargshamn för att slippa åka till andra orter för barnomsorg.

Detta gynnar även våra barn som slipper längre resor till barnomsorg från tidig ålder, vänskaper här på orten mm.

Bakgrundsinfo

Den gamla lokalen för pedagogisk omsorg står i nuläget tom.

Klicka här för att skriva under (/sv/dialo...

Barn- och utbildningsförvaltningen
AnneLee Larsson, Sara Ersund

REV 19-12-04

Föredragande:

Sara Ersund

Instans:

Barn- och utbildningsnämnden

Sammanträde:

2020-09-03

Barnomsorg i Hargshamn

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden avslår medborgarmotionen.

Ärendebeskrivning**Bakgrund**

Östhammars kommun har mottagit en medborgarmotion med önskemål om att kommunen ska öppna barnomsorg i Hargshamn så att vårdnadshavare och barn ska slippa åka till andra orter för barnomsorg och för att gynna sammanhållningen mellan barn på orten. Den lokal där det tidigare bedrevs förskola och pedagogisk omsorg står i nuläget tom.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2020-06-30, § 213, att medborgarmotionen ska hanteras inom barn- och utbildningsnämnden, inklusive beslut. När nämnden behandlar ärendet ska motionärerna bjudas in till sammanträdet för att presentera motionen.

Barn- och utbildningsförvaltningen
AnneLee Larsson, Sara Ersund

REV 19-12-04

Skollagen

Enligt skollagen ska en kommun ordna förskola för alla barn från och med ett års ålder i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrars förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt¹. Förskola ska erbjudas inom fyra månader och barnet ska erbjudas plats vid en förskoleenhet så nära barnets hem som möjligt. Skälig hänsyn ska tas till barnets vårdnadshavares önskemål.²

Barnomsorg kan också erbjudas i form av pedagogisk omsorg, barnomsorg då barnet tas om hand av dagbarnvårdare i dagbarnvårdarens eget hem eller i vissa fall i en godkänd lokal.³

Barnomsorg i Östhammars kommun

Barn- och utbildningsnämnden strävar efter att erbjuda förskola av hög kvalitet till alla barn i kommunen så nära barnens hem som möjligt. För att det ska vara ekonomiskt rimligt att hyra lokaler och anställa personal måste dock barngrupperna vara tillräckligt stora där barnomsorgen erbjuds.

Förskolorna och den pedagogiska omsorgen i kommunen får idag en barnpeng per barn som ska täcka omsorg och lärverktyg/läromedel. För att finansiera en tjänst behövs fem till sex inskrivna barn. Omsorg ska erbjudas mellan klockan 06.00-18.00 enligt nämndens barnomsorgsriktlinjer vilket gör att ca tre medarbetare behöver samarbeta för att man ska kunna lägga ett fungerande schema med godtagbar arbetstid. Resursfördelningsmodellen gör att cirka 15-18 barn behöver finnas inskrivna för att man ska kunna lägga en fungerande budget för en enhet.

¹ Skollagen 8 kap, §5

² Skollagen 8 kap §§ 14-15

Barn- och utbildningsförvaltningen
AnneLee Larsson, Sara Ersund

REV 19-12-04

Utöver kostnaderna ovan, som täcks av barnpengen, tillkommer kostnader för lokaler och måltider. Hyran per barn och måltidskostnaden per barn måste vara rimlig för att det ska vara ekonomiskt försvarbart att driva en verksamhet. Ju fler barn som finns i lokalerna desto lägre blir den fasta kostnaden per barn. Barn- och utbildningsförvaltningens bedömning är att en förskola bör bestå av minst 70-100 barn (4-6 avdelningar) för att det ska vara rimligt att driva en verksamhet.

Barnomsorg i Hargshamn t o m år 2016

I Hargshamn fanns tidigare en förskola i anslutning till skolan. Förskolan drevs t o m år 2005 och hade de sista åren en avdelning (cirka 17 barn). Även grundskolan i Hargshamn avvecklades 2005 och barnen hänvisades då till Gimos grundskolor.

Mellan åren 2005-2016 drevs det pedagogisk omsorg i den före detta förskolans lokaler i Hargshamn, detta eftersom man inte kunde hitta dagbarnvårdare med möjlighet att erbjuda pedagogisk omsorg i eget hem. 2016 hade verksamheten åtta barn i åldern ett till fem år inskrivna samt sju skolbarn som kom på eftermiddagarna efter skoldagens slut. Det gick inte att lägga en fungerande budget för verksamheten varvid den avvecklades.

Hargshamns skola är idag såld medan kommunen fortfarande äger förskolebyggnaden samt sporthallen.

Barnantal i Hargshamn idag och framöver

Barn- och utbildningsförvaltningen följer barnantalet på alla kommunens orter noga och gör prognoser som redovisas för barn- och utbildningsnämnden regelbundet. Per juni 2020 ser barnantalet ut som nedan:

Barn- och utbildningsförvaltningen
AnneLee Larsson, Sara Ersund

REV 19-12-04

Östhammar	2020-07-07							
Antal barn per födelseår och område.					Hitintills födda			
Barn födda	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Östhammar	60	57	43	50	61	25	0	296
Snesslinge	5	6	4	7	5	2	0	29
Långalma	9	8	2	4	6	3	0	32
Totalt Östhammar	74	71	49	61	72	30	0	357
Öregrund	22	13	24	15	13	7	0	94
Gräsö	1	5	0	1	3	0	0	10
Söderby	2	2	2	3	0	2	0	11
Totalt Öregrund	25	20	26	19	16	9	0	115
Alunda	69	60	51	50	54	19	0	303
Ekeby	10	8	6	6	5	2	0	37
Totalt Alunda	79	68	57	56	59	21	0	340
Österbybruk	53	43	44	41	38	19	0	238
Gimo	40	40	37	32	26	13	0	188
Hökhuud	3	6	4	8	3	3	0	27
Valö	4	6	2	2	6	6	0	26
Hargshamn	3	4	5	5	6	3	0	26
Totalt Gimo	50	56	48	47	41	25	0	267
Totalt	281	258	224	224	226	104	0	1317

Det står klart att födelsetalet och inflyttning gjort att barnantalet ökat i Hargshamn, från ett snitt om cirka tre barn per år till cirka fem barn per år. Barnantalet varier dock mycket mellan året och en familjs in- eller utflyttning påverkar siffrorna i stor omfattning. Barn och utbildningsförvaltningens bedömning är att barnantalet i åldersgruppen ett till fem år i Hargshamn kommer att ligga mellan 15-25 barn kommande år.

Sammanfattande bedömning

Barnunderlaget är för litet för att det ska vara ekonomiskt rimligt att erbjuda förskola eller pedagogisk omsorg i lokal i Hargshamn framöver som barnantalet ser ut idag. Även om det går att lägga en fungerande budget efter tilldelad barnpeng så blir lokalkostnaden och måltidskostnaden för hög per barn.

Vad gäller möjligheten att rekrytera dagbarnvårdare som bedriver barnomsorg i eget hem är barn- och utbildningsförvaltningens bedömning att detta inte kommer att vara möjligt. Det är mycket svårt att rekrytera personal som har lämplig bakgrund och lämpligt hem. Skulle det gå att rekrytera personal blir verksamheten mycket liten och därmed sårbar vilket inte är

Barn- och utbildningsförvaltningen
AnneLee Larsson, Sara Ersund

REV 19-12-04

eftersträvansvärt i ett barnperspektiv. Vid ordinarie personals eventuella sjukdom eller byte av arbete så kan hela eller delar av barngruppen komma att behöva omplaceras med kort varsel vilket inte är bra för vare sig barnen eller deras vårdnadshavare.

Barn- och utbildningsförvaltningens rekommendation är att barnen i Hargshamn även framöver erbjuds barnomsorg i Östhammar eller Gimo.

Beslutet skickas till

Medborgarmotionären

Remiss – Regional utvecklingsstrategi Uppsala län

Den regionala utvecklingsstrategin är en övergripande strategi för det gemensamma regionala utvecklingsarbetet i Uppsala län. Det förslag till strategi som nu går ut på remiss ska, från och med dess antagande, ersätta den befintliga regionala utvecklingsstrategin. I detta förslag till utvecklingsstrategi föreslås att denna även ska fungera som länets Agenda 2030-strategi.

Förslaget har arbetats fram i bred dialog under 2019 och 2020, med representanter för kommuner, myndigheter, akademi, näringsliv och det civila samhället. Inspelen från dialogerna har varit ett viktigt underlag för förslaget till regional utvecklingsstrategi, tillsammans med kunskapsunderlag om tillståndet i, och utvecklingen av, Uppsala län, samt lärdomar från nuvarande strategi.

Mer information om hur förslaget på regional utvecklingsstrategi för Uppsala län har tagits fram, och tillgång till bakomliggande underlagsrapporter finns på www.regionuppsala/rus

Vi är medvetna om att utvecklingen av covid-19 påverkar era verksamheter och har därför förlängt remissperioden till 30 oktober. Vi hoppas att ni har möjlighet att svara på remissen.

Om dokumentet

Förslaget till regional utvecklingsstrategi bygger vidare på struktur från nuvarande RUS, med en vision som konkretiseras i tre strategiska utvecklingsområden, *En region för alla*, *En hållbart växande region*, samt *En nyskapande region*. De strategiska utvecklingsområdena är ömsesidigt påverkande och beroende av varandra samtidigt som de ger ingång och struktur för länets utvecklingsarbete. Agenda 2030 ligger som en grund för arbetet och ska fungera som en riktningsvisare, samtidigt som det är mot de globala målen och visionen vi strävar.

Strategin inleds med en beskrivning av uppdraget, länets läge och nuläge samt påverkande omvärldskrafter, samt hur strategin syftar att integrera Agenda 2030 och de globala målen.

Därefter redogörs för de strategiska utvecklingsområdena med en redogörelse för vad respektive utvecklingsområde strävar efter samt vad området innefattar. Därefter redogörs för områdets *långsiktiga utvecklingsmål* och den riktning som länets aktörer tillsammans behöver sträva mot, samt de *åtaganden* som vi gemensamt i samverkan har att hantera för att gå mot det långsiktiga utvecklingsmålet. Slutligen redogörs för de prioriterade målen under programperioden (2021–2024) och vilka steg som ska tas inom dessa, samt kopplade *indikatorer*.

I det avslutande kapitlet redogörs för förutsättningarna och formerna för ett kraftfullt genomförande av strategin.

Bilderna i remissversionens kommer att i slutlig version att ersättas med länsspecifika bilder. Under remissperioden sker även en genomgång av texterna för att säkerställa läsarvänliga och lättillgängliga formuleringar.

Så svarar ni

Region Uppsala önskar svar på remissen senast den 30 oktober 2020. Svaret skickas in i Word- eller PDF-format (namngett med er organisations namn) till regionalutvecklingsstrategi@regionuppsala.se. Skriv "Remissvar" samt organisationens namn i ämnesraden. Ange även kontaktperson för ert remissvar.

Svaret ska utgå från strategins huvudrubriker och vara så kortfattat och konkret som möjligt. Ta upp både det som ni ser som styrkor i strategin och det ni tycker behöver ändras. Motivera kortfattat. Där ni vill instämma i eller motsätta er, gör ert ställningstagande tydligt. Ni får gärna även beskriva hur ni som organisation ser att ni kan vara med och bidra i genomförandet av strategin.

Så behandlas synpunkterna

Region Uppsala sammanställer och behandlar de inkomna synpunkterna efter att remissperioden är slut. Vi presenterar en samlad bild av remissvaren på www.regionuppsala.se/rus. Under hösten 2020 tar vi fram en uppdaterad version av strategin som behandlas av regionstyrelsen. Beslut om strategin tas på regionfullmäktige våren 2021.

Synpunkter i remissvaren kommer även i möjligaste mån tas till vara i Region Uppsalas programskrivning av nya EU-program inom sammanhållningspolitiken för perioden 2021–2027 och i arbetet med att ta fram en strategi för innovation/smart specialisering.

Remisshandlingar

- Missiv med sändlista (det här brevet)
- Förslag till Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län
- Underlagsrapport 1: Nulägesanalys Uppsala län
- Underlagsrapport 2: Omvärldsanalys Uppsala län
- Underlagsrapport 3: Perspektivanalys av Regional utvecklingsstrategi inför remiss
- Underlagsrapport 4: Beskrivning av revideringsprocessen

Ovanstående handlingar finns tillgängliga på www.regionuppsala.se/rus

Remissdialoger under processen

I slutet av maj och början av juni kommer vi att arrangera ett antal digitala möten för att presentera förslaget och ge möjlighet att ställa frågor. Innehållet kommer vara detsamma under mötena, men flera datum och tider erbjuds för att öka chansen att ni vid behov kan delta vid något av tillfällena. Innan sommaren kommer vi att ta ställning till eventuella dialogtillfällen under hösten.

Mötestider:

28 maj, kl. 10–12

29 maj, kl. 8–10

2 juni, kl. 11.30–13

10 juni, kl. 16.30–18

11 juni, kl. 13–15

Länk till respektive tillfälle kommer att läggas upp på www.regionuppsala.se/rus senast en vecka innan. Ingen särskild anmälan krävs.

Frågor

Har du frågor är du välkommen att kontakta processledare

Henrik Andréasson, henrik.andreasson@regionuppsala.se, tel. 018-6116112, eller

Pär Westring, par.westring@regionuppsala.se, tel. 018-6171056

Vi ser fram emot att ta del av era remissvar!

Johan von Knorring
Regiondirektör

Sändlista för remiss avseende Förslag till Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län

Kommunerna i Uppsala län

Kommuner (angränsande till Uppsala län)

Gävle
Norrtälje
Sala
Sandviken
Sigtuna
Strängnäs
Upplands-Bro
Västerås

Grannregioner

Länsstyrelsen Gävleborgs län
Länsstyrelsen Stockholms län
Länsstyrelsen Västmanlands län
Länsstyrelsen Örebro län

Region Gävleborg
Region Stockholm
Region Sörmland
Region Västmanland
Region Örebro

Universitet

Sveriges lantbruksuniversitet
Uppsala universitet

Myndigheter

Länsstyrelsen Uppsala län
Arbetsförmedlingen
Försvarmakten Militärregion Mitt
Försäkringskassan
Livsmedelsverket
Läkemedelsverket
Migrationsverket
Polismyndigheten Region Mitt
Skogsstyrelsen
SVA
Swedavia
Trafikverket
Tillväxtverket

Näringslivsaktörer/-organisationer

ALMI
Companion
Connect Region Uppsala
Drivhuset
Fastighetsägarna
Företagarna Mälardalen
LRF Mälardalen
Skogsägarna
Stockholms Handelskammare
STUNS
Svenskt Näringsliv
UIC
Ung företagsamhet
Uppsala BIO

Civilsamhälle/föreningar

ABF
Barnombudet i Uppsala län
Cykelfrämjandet
Friluftsrådet
Hela Sverige ska leva
HSO/Funktionsrätt
Hyresgästföreningen
Kårsamverkan Uppsala universitet
Naturskyddsföreningen
PRO
RFSL
Röda korset
RF-SISU
SIU
SPF
Studiefrämjandet
Sveriges elevkårer
Uppsala läns bildningsförbund
Vi unga Uppsala län

Organisationer i övrigt

Fackförbunden
Mälardalsrådet
Samordningsförbundet
Svenska Kyrkan
Upplandsstiftelsen

SAMT ÖPPEN möjlighet via webben

Remissversion av:

Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi för Uppsala län

Innehåll

	1. Förord	4
	Tillsammans skapar vi framtidstro	4
	2. Inledning	6
	2.1 Uppdraget	6
	2.2 En länsstrategi för Agenda 2030	7
	2.3 Uppsala län och dess omvärld	8
	2.3.1 Omvärldskrafter som påverkar länet	8
	2.3.2 Uppsala län och dess förutsättningar	9
	3. Från vision till indikatorer	12
	4. En region för alla	14
	4.1 Långsiktiga utvecklingsmål för En region för alla	16
	4.1.1 Ett hälsofrämjande samhälle	16
	4.1.2 Ett öppet och inkluderande samhälle	18
	4.1.3 Utbildning och sysselsättning för alla	19
	4.2 Prioriterade mål under programperioden för En region för alla	22
	4.2.1. En hälsofrämjande och nära vård	22
	4.2.2. Ett gott samhällsklimat med hög tillit och inkludering	23
	4.3 Indikatorer för En region för alla	25
	5. En hållbart växande region	26
	5.1 Långsiktiga utvecklingsmål för En hållbart växande region	28
	5.1.1 Tillgängliga och hållbara transporter	28
	5.1.2 Säkra och attraktiva städer och livsmiljöer	31
	5.1.3 Livskraftiga naturmiljöer och hållbar livsmedelsförsörjning	34
	5.2 Prioriterat mål under programperioden för En hållbart växande region	36
	5.2.1 En hållbar och robust regional samhällsplanering och infrastruktur	36
	5.3 Indikatorer för En hållbart växande region	38
	6. En nyskapande region	40
	6.1 Långsiktiga utvecklingsmål för En nyskapande region	42
	6.1.1 Kompetens till länets företag och organisationer	42
	6.1.2 Ett gott klimat för utveckling och hållbar tillväxt i hela länet	43
	6.1.3 Innovation för hållbar tillväxt och utveckling	45
	6.2 Prioriterat mål under programperioden för En nyskapande region	49
	6.2.1 En ökad utmanings- och kunskapsdriven hållbar tillväxt, utveckling och innovation	49
	6.3 Indikatorer för En nyskapande region	50
	7. Genomförande - från vision till handling	51
	8. RUS i korthet	56

1. Förord

Tillsammans skapar vi framtidstro

Alla vi som bor och verkar i Uppsala län har ett gemensamt intresse och ansvar för att vårt län ska fortsätta utvecklas åt rätt håll. Vi har ett ansvar inför oss själva och kommande generationer att ta oss an de utmaningar och möjligheter vi står inför. Från att här och nu hantera effekterna av Covid19-pandemin, till att mer långsiktigt fundera på hur vi som län ska förhålla oss till en bredd av övergripande samhällsutmaningar utifrån våra specifika förutsättningar.

Den regionala utvecklingsstrategin ska ge en inriktning för länets långsiktiga utvecklingsarbete mot år 2030 och vilka steg vi behöver ta nu för att ta oss dit. I Uppsala län ska det regionala utvecklingsarbetet bidra till en utveckling i linje med Agenda 2030 och en hållbar tillväxt där alla aktörer inkluderas. Tillsammans skapar vi framtidstro och positiv genomförandekraft.

Denna remissversion bygger vidare på struktur och innehåll från tidigare regionala utvecklingsstrategier. I framtagandeprocessen har synpunkter fångats upp i dialog med länets aktörer. Dessa inspel har gett oss en bra grund för både framtagande av remissversionen och för ägarskap och kraft i kommande genomförande. Vi har vid ca 150 tillfällen mött drygt 1 500 mötesdeltagare från länets kommuner, berörda myndigheter, länets två universitet, civilsamhällesorganisationer, företag och näringslivsorganisationer. Särskilda ansträngningar har även gjorts för att fånga upp hur ungdomar resonerar kring viktiga framtidsfrågor.

Framarbetandet av detta dokument skedde innan Covid19-pandemin slog till. Den och dess effekter är nu en realitet för oss alla. I det liggande dokumentet har några mindre justeringar gjorts, för att knyta an till detta. Den regionala utvecklingsstrategin ska ge inriktning för det långsiktiga utvecklingsarbetet, samt peka ut fokus under de kommande åren. Inom ett antal delar kan vi se att viss komplettering av texter och förslag kan behövas för att möta upp de utvecklingsbehov som kommer som en följd av Covid19-pandemin. Remissarbetet och slutberedning under hösten 2020 får ge underlag för sådana justeringar.

Vi ser fram emot att få in remissvar från många olika aktörer och delar av länet. Ett högt engagemang även i denna del av arbetet, kan bidra till att vi efter fastställandet effektivt kan växla över till ett fokuserat genomförande.

Emilie Orring (M)
Regionstyrelsens ordförande

2. Inledning

2.1 Uppdraget

Det formella uppdraget att ta fram en regional utvecklingsstrategi kommer från lag om regionalt utvecklingsansvar (2010:630). Den regionalt utvecklingsansvariga aktören – Region Uppsala – ska utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin. Strategin ska utarbetas i, och bidra till, sektorsövergripande samverkan mellan och inom länets offentliga organisationer, näringsliv och civilsamhälle – vilket även ska leda till ökad samverkan mellan län, samt mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Det regionala utvecklingsarbetet är en del av Sveriges politik för hållbar tillväxt och utveckling och Europeiska unionens sammanhållningspolitik, som syftar till att minska skillnaderna mellan Europas regioner.

Uppsala läns regionala utvecklingsarbete förhåller sig och bidrar även till de nationella målen om miljö, folkhälsa, boende och byggande, klimat, kulturmiljö, jämställdhet, friluftsliv samt de europeiska och nationella transportpolitiska målen. Genom att koppla våra mål och utveckling mot

nationell och europeisk nivå ges sammanhang och kraft i arbetet. I denna regionala utvecklingsstrategi ligger ett särskilt fokus på att strategin ska ge grund för nödvändiga steg och åtaganden som bidrar till Parisavtalets mål om klimatet och de nationella klimatmålen, i enlighet med det klimatpolitiska ramverket.

Den regionala utvecklingsstrategin beaktar, stärker och stärks av samarbeten på mellan-kommunal nivå. Samarbetet mellan enskilda kommuner i olika län fortsätter att utvecklas. Knivsta arbetar aktivt i Arlandaregionen tillsammans med Sigtuna, Vallentuna och Upplands-Väsby och har utarbetat en delregional utvecklingsplan för området. Enköping har bildat samarbetet 4 Mälarstäder med Strängnäs, Eskilstuna och Västerås, utifrån gemensamma intressen kring bostäder, arbetsmarknad och Mälarens betydelse. I norr är Älvkarleby tätt sammanlänkat med Gävle och kommunerna i Gävleborgs län och i söder är Håbo tätt integrerat med Stockholms arbetsmarknad. Östhammar, Tierp och Heby samspelar allt starkare med Uppsala, tack vare utbyggda kommunikationer.

Strategier på europeisk och nationell nivå är under framarbetning. I processen för framtagandet av en regional utvecklingsstrategi följs detta arbete. Vid slutgiltig version efter remissperiod kommer dessa strategier att kortfattat redogöras för här.

EU:s politiska riktlinjer 2019-2024 bygger på de gemensamma idéer och prioriteringar som förenar EU och syftar till att forma det gemensamma arbetet framöver. De politiska riktlinjerna är inriktade på de sex övergripande ambitionerna för Europa: en europeisk grön giv, en ekonomi för människor, ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, skydd av den europeiska livsstilen, ett starkare Europa i världen samt en ny satsning på demokrati i Europa.

2.2 En länsstrategi för Agenda 2030

I Uppsala län ska det regionala utvecklingsarbetet, utöver att koppla mot nationell och europeisk nivå, även säkerställa en utveckling i linje med Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Denna strategi ska därför, utöver att vara Uppsala läns regionala utvecklingsstrategi, även fungera som länets Agenda 2030-strategi.

Agenda 2030 är en deklaration från världens länder att de gemensamt är fast beslutna att ta de djärva och omdanande steg som omgående krävs för att föra in världen på en hållbar och motståndskraftig väg. Agendan har godkänts av alla länder och gäller för alla. Det rör sig om universella mål och delmål som omfattar hela världen – utvecklade länder och utvecklingsländer i lika grad. De är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den miljömässiga, sociala och ekonomiska.

Agenda 2030 och de globala målen visar hur mycket som förenar världens länder i utmaningar, strävan och målsättningar. De globala målen ligger i linje med redan fastställda europeiska och nationella målsättningar, där Agenda 2030 återaktualiserar

vikten av dessa mål, sätter dem i ett globalt sammanhang och visar på att en omställning måste ske här och nu.

De globala målen och deras indikatorer är en integrerad del av den regionala utvecklingsstrategin. Vi arbetar i linje med Agenda 2030 och de globala målen när vi i vårt län låter arbetet präglas av inkludering och delaktighet. Vi knyter an till Agenda 2030 och de globala målen när vi i en anda av allvar och beslutsamhet tar oss an de utmaningar som världen och vårt län står inför. Genom att i vår regionala utveckling ha ett fokus på genomförande i partnerskap kan vi visa på hur vårt län ska ta sin del av, och nyttja de stora möjligheterna som kommer av, omställningen till ett hållbart samhälle.

Genom detta arbete kan vi skapa framtidstro hos invånarna i Uppsala län, och om vi i samverkan lyckas bygga ett hållbart samhälle med hög välfärd, en god livsmiljö och låg miljöpåverkan, kan vi vara föregångare och visa att omställning är möjlig. Genom att dela med oss av våra erfarenheter kan vi därigenom inspirera vår omvärld och vara en positiv kraft även i den globala utvecklingen.

Figur 1. FN:s globala mål för hållbar utveckling – Agenda 2030.

2.3 Uppsala län och dess omvärld

Genom att koppla våra mål och vår utveckling mot nationell, europeisk och global nivå, ges kraft och sammanhang för vårt utvecklingsarbete. I en alltmer sammankopplad värld är större övergripande trender och krafter med påverkan på utvecklingen gemensamma mellan regioner och länder. Samtidigt kommer dessa omvärldskrafter att påverka länder och regioner olika utifrån deras särskilda förutsättningar och beredskap.

I Nuläges- samt Omvärldsanalys för Uppsala län redogörs för de omvärldskrafter som identifierats, samt för trender och nuläge för Uppsala län som ses ha bäring på den regionala utvecklingen.

I detta avsnitt redogörs kortfattat för omvärldskrafter och för länets läge och nuläge och hur dessa ger upphov till utmaningar och möjligheter som vi behöver beakta i det regionala utvecklingsarbetet.

2.3.1 Omvärldskrafter som påverkar länet

Världen idag står inför enorma utmaningar i att hantera de pågående klimatförändringarna och en miljö som är på bristningsgränsen. Konsekvenserna av dessa påverkar såväl människa som natur och är ett hot mot vår existens. Redan idag har människans tidigare aktiviteter givit upphov till allvarliga klimatrelaterade konsekvenser. Dessa konsekvenser riskerar att bli än mer omfattande och allvarliga, om vi inte förändrar hur våra samhällen ser ut från och med nu.

Teknikutvecklingen och digitaliseringen innebär omställning av samhället i paritet med industrialiseringen. Påverkan sker på bredden i hela samhället, från grundförutsättningar för stora verksamheter och behov av kompetens, till hur vi tar till oss information och interagerar med varandra. Digital omställning handlar om hur vi förhåller och anpassar oss till, samt drar fördel av, de möjligheter digitaliseringen innebär för arbetssätt, processer och beteenden.

Den snabba globaliseringen har helt förändrat hur människor rör sig, företag agerar och samhällen interagerar. Den globala ekonomin har bidragit till ett ökat välstånd samtidigt som den snabba tillväxten har skett utanför de gränser som planeten klarar av. Globaliseringen kan medföra många möjligheter, men samtidigt öka känsligheten för det som händer utanför vårt lands gränser, i allt från utbrott och spridning av samhällsfarliga sjukdomar och antibiotikaresistens, till ett globalt säkerhetspolitiskt läge präglad av ökad instabilitet och oförutsägbarhet.

Till följd av globalisering och teknologiutveckling ökar också konkurrensen mellan länder, regioner och företag. Förutsättningarna för företagens konkurrens- och utvecklingskraft förändras. Behovet av rätt kompetens samt av kluster av kreativa människor, smarta institutioner, spetsforskning och ledande företag kommer att öka. Förmågan till utmanings- och kunskapsbaserad innovation i samverkan blir mer och mer en avgörande konkurrensfördel.

Tilliten mellan människor och till samhällsinstitutionerna är avgörande för såväl ekonomisk utveckling som offentlig välfärd. Ökade förväntningar kan bidra till ökat missnöje över samhällets utveckling, samtidigt som vissa upplever att förändringar inte kommer dem till del eller är av ondo. Den medvetna polariseringen som populister representerar riskerar att minska den sociala sammanhållningen och att undergräva grundläggande demokratiska värderingarna i samhället.

I västvärlden ser man en tydlig demografisk trend med låga födelsetal och ökad livslängd, vilket medfört en allt äldre befolkning. Med längre liv kommer större behov av omsorg och vård, vilket sätter press på välfärdssystemen. Många nyanlända är i arbetsför ålder och en välintegrerad arbetsmarknad kan bidra till finansieringen av välfärden. Sveriges kommuner och regioner står inför ekonomiska

svårigheter. Befolkningen ökar särskilt snabbt i de mest kostnadskrävande åldrarna, vi får större pensionskostnader och investeringsbehov, samtidigt som befolkningen i yrkesverksam ålder endast ökar svagt. Kostnaderna ökar mer än intäkterna och

omfattande åtgärder kommer att bli nödvändiga när den ekonomiskt starka perioden går mot sitt slut, samtidigt som samhällsekonomin i stort även påverkas negativt av Covid 19-pandemin.

2.3.2 Uppsala län och dess förutsättningar

Uppsala län präglas av närhet och består av åtta kommuner med stor landsbygd, attraktiva tätorter och Uppsala stad som geografiskt nav. Det finns en mångfald av natur- och kulturmiljöer, med Östersjö-kusten, Mälaren och Dalälven samt livsmiljöer som attraherar fler invånare.

Uppsala län ingår i Stockholm–Mälarenregionen – en av Europas snabbast växande regioner – och har en stark tradition av kunskap, kultur och kompetens. Detta är inte minst tack vare Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, där forskning, utbildning och samverkan främjar kunskap och samhällsutveckling.

Länet har en god befolkningsutveckling och växer kraftigt med en årlig befolkningsökning över

tid på 1,0 procent, jämfört med en 0,5-procentig ökning i riket som helhet. Inflyttningen har främst skett till länets södra kommuner och befolkningen växer snabbast i tätorter, men ökar även stadigt på landsbygden.

Tre av fyra länsinvånare har tillit till sina med-människor och skattar sin hälsa som bra. Andelen högskoleutbildade är högre i länet, och länet har under en längre tid haft en lägre arbetslöshet, jämfört med i riket i stort. Samtidigt finns skillnader såväl hos barn och unga som hos den vuxna befolkningen, inom länets kommuner, inom och mellan städer, och mellan stad och landsbygd. Skillnaderna syns vad gäller bland annat hälsa, tillit, trygghet, utbildningsnivå och sysselsättning. Utlandsfödda, funktionsnedsatta och ungdomar som hoppar

Figur 2. 4800 elever svarar på frågan "Vilken tror du är den viktigaste framtidsfrågan för dig personligen?" i ungdomsenkäten Liv och hälsa ung 2019.

Sveriges miljömål

Miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt ett antal etappmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Sveriges miljömål är det nationella genomförandet av den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen.

av gymnasieskolan har mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden. Den självskattade hälsan sjunker bland unga, med ökade skillnader mellan könen.

Även utsattheten för brott och den upplevda tryggheten är ojämnt fördelad i samhället. Kvinnors otrygghet är större än mäns. I vissa utsatta områden i länet finns även en förhöjd risk för kriminalitet och att barn och unga ansluter sig till kriminella miljöer.

Det geografiska läget i Stockholm–Mälarenregionen, närheten till Arlanda och en väl utbyggd kollektivtrafik ger god tillgänglighet inom och mellan regionerna och tillgång till en stor arbetsmarknad. En tredjedel av invånarna i Uppsala län arbetar i en annan kommun än den de bor i och nära en fjärdedel arbetar i ett annat län, där stora delar av länet funktionellt tillhör samma arbetsmarknad som Stockholm. Goda förbindelser med huvudstaden är av stor betydelse för hela länet.

Den ökade rörligheten och tillgängligheten i länet har många fördelar men ställer krav på utbyggnad av långsiktigt hållbara transportmedel och ett mer jämställt och jämlikt nyttjande av dessa. Transporter står idag för en stor del av länets utsläpp av växthusgaser.

En majoritet av länets invånare har tillgång till snabbt bredband, men det råder stora variationer, där framförallt vissa områden på landsbygden i stor utsträckning saknar tillgång till en god bredbandsuppkoppling.

Det byggs historiskt sett många lägenheter i Uppsala län, men det finns fortfarande ett under-

skott av bostäder som möter de olika behov som finns.

Uppsala län når idag inte de nationella miljömålen och ekosystemen i länet är påverkade av mänsklig aktivitet och olika grader av exploatering. Endast ett miljö kvalitetsmål bedöms möjligt att nå i länet, för att övriga mål ska nås krävs ytterligare styrmedel och åtgärder inom många områden för att säkra en ekologisk återhämtning. Utöver påverkan på miljön i länet har länets invånares livsstil och konsumtion också påverkan på klimatet och miljön i världen i stort.

Näringslivet i Uppsala län har under de senaste åren utvecklats starkt, med växande och nystartade företag. Långsiktigt finns förutsättningar för att denna positiva utveckling ska kunna fortsätta, samtidigt har vi inom den närmsta tiden att som län hantera och minska de negativa samhällsekonomiska effekterna av Covid-19-pandemin. Länet uppvisar som helhet upp en stor branschbredd, flera globalt verksamma företag och en hög andel sysselsatta inom offentliga verksamheter. Uppsala län har även en konkurrensfördel genom två ledande universitet, Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), som fungerar som nav för forskning och innovation. Detta, tillsammans med ett starkt regionalt företags- och innovationsstöd, en diversifierad arbetsmarknad och närhet till ett antal statliga myndigheter, har bidragit till att regionen historiskt har klarat konjunktursvängningar bättre än flera andra svenska regioner. Kompetensförsörjning är en utmaning i länet, för såväl näringsliv som offentlig sektor.

Skillnader inom näringslivets utveckling finns mellan de norra och södra länsdelarna, mellan och inom respektive kommun, samt mellan stad och land. I Östhammar, Tierp och Älvkarleby är en modern stål- och verkstadsindustri dominerande, samtidigt som småföretagandet växer. I sydväst är Enköping och Håbo mer kopplade till Stockholmsregionens näringsliv, med logistik, byggverksamhet och en växande tjänstesektor som grund. I Knivsta finns många tillverkande företag och en stark tjänstesektor. Heby är starkt inom gröna näringar och har

3. Från vision till indikatorer

Vår vision för Uppsala län är **ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft.**

Denna vision visar på ett långsiktigt önskvärt tillstånd. Den bygger på länets förutsättningar och svarar upp mot de stora utmaningarna. I strävan mot att uppnå länets vision tar vi samtidigt steg mot de globala målen, och vice versa.

De globala målen och länets vision konkretiseras i tre strategiska utvecklingsområden för länet:

- **En region för alla** lyfter fram hur ett samhälle format efter människan ger ett gott liv, med öppna och inkluderande miljöer.
- **En hållbart växande region** fokuserar på samhällsutvecklingen i Uppsala län, dess natur och livsmiljöer och förhållandet till omkringliggande län.
- **En nyskapande region** tar fasta på betydelsen av ett livskraftigt näringsliv och civilsamhälle samt förmågan till utmaningsdriven förnyelse och värdeskapande i företag, organisationer och samhälle.

Hur visionen, de tre strategiska utvecklingsområdena och Agenda 2030 samspelar åskådliggörs i figuren till vänster. De tre strategiska utvecklingsområdena är ömsesidigt påverkande och är beroende av varandra. Agenda 2030 ligger som en grund för arbetet och ska fungera som en riktningssvisare, samtidigt som det är mot de globala målen och visionen vi strävar. Strategin och Agenda 2030 kräver beslutsamhet och fokus på genomförande.

Genom de tre strategiska utvecklingsområdena ges ingång och struktur för länets utvecklingsarbete. Under respektive strategiskt utvecklingsområde redogörs för vad utvecklingsområdet strävar efter, inklusive långsiktiga utvecklingsmål och åtaganden

i det långsiktiga utvecklingsarbetet. Här redogörs även för prioriterade mål under programperioden (2021-2024) och vilka steg och insatser som ska tas inom dessa. Avslutningsvis redogörs för de indikatorer som kopplas mot respektive strategiskt utvecklingsområde. Dessa ger en bild av den mer övergripande långsiktiga utvecklingen för länet inom utpekat område tillsammans med indikatorer som redan har tagits fram på nationell nivå för Agenda 2030.

Detta åskådliggörs i figuren nedan.

4. En region för alla

I en region för alla präglas hela Uppsala län av ett gott samhällsklimat som är öppet och inkluderande med hög tillit. Vi har en stärkt demokrati och en god förmåga att hantera sociala påfrestningar. Vi lever i ett hälsofrämjande samhälle med tillgänglighet till god vård och service i hela länet. Uppsala läns invånare har en god livskvalitet och hälsa, och ges möjlighet till utveckling och delaktighet i samhället och arbetslivet. Alla invånare ska ges möjlighet till en bra start i livet, med god utbildning och livslångt lärande.

Genom den regionala utvecklingsstrategin arbetar vi för att uppnå en region för alla. Detta sker med utgångspunkt i följande långsiktiga utvecklingsmål och prioriterade mål under programperioden.

Långsiktiga utvecklingsmål	Ett hälsofrämjande samhälle	Ett öppet inkluderande samhälle	Utbildning och sysselsättning för alla
Prioriterade mål 2021-2024	En hälsofrämjande och nära vård Ett gott samhällsklimat med hög tillit och inkludering		

Det är människorna som bor och verkar i länet som med sin kompetens och kraft skapar länets utveckling utifrån sina unika förutsättningar.

Agenda 2030 och de globala målen visar på att ingen ska lämnas utanför i utvecklingsarbetet och syftar i sin grund till att förverkliga de mänskliga rättigheterna. Vi behöver säkerställa att utvecklingen kommer alla till del, oavsett bakgrund, erfarenheter och förutsättningar.

En god livskvalitet ska vara livet igenom, med tid för livets grundstommar. Med en bra start i livet och

en barndom präglad av hälsa, trygghet, kunskap och delaktighet har man bättre förutsättningar till ett gott liv, då detta är grundläggande för att utjämna skillnader mellan individer och grupper.

Utbildning ger kompetens, egenmakt och förutsättningar till arbete och egen försörjning, och en inkluderande och växande arbetsmarknad ger utrymme för fler att bidra med sin kompetens efter egen förmåga och förutsättningar.

God hälsa är en förutsättning för att kunna leva ett gott liv. Genom hälsofrämjande arbete och en hälso- och sjukvård och omsorg av hög kvalitet ges länets invånare stöd till att uppnå, återfå eller behålla bästa möjliga hälsa.

Ett öppet samhällsklimat och en hög tillit är grundläggande för att skapa trygga och attraktiva samhällen, och ger motståndskraft mot sociala påfrestningar och motverkar utanförskap. Ett rikt kultur- och föreningsliv, som inkluderar människor i alla åldrar, bidrar till social samvaro och ger

invånarna möjlighet till livskvalitet livet igenom. För att kunna uppnå ett tryggt och inkluderande samhälle är digital inkludering och kompetens central.

En region för alla behöver säkra en god livskvalitet för hela länet, nu och för kommande generationer. I länets arbete för en hållbar framtid behövs en stärkt tilltro till det gemensamma hållbarhetsarbetet som sker på alla nivåer, från global nivå till lokala strategier och samverkan mellan organisationer och företag. En god framtidstro är av stor vikt för att få individen att känna tilltro till sin egen förmåga att bidra i omställningen, med insikten att det finns många åtgärder som leder till förbättring där den enskildes engagemang kan bidra.

Inom en region för alla jobbar vi för tre långsiktiga utvecklingsmål om ett Uppsala län som erbjuder: Ett hälsofrämjande samhälle, Ett öppet och inkluderande samhälle, samt Utbildning och sysselsättning för alla. ***Prioriterade mål under programperioden 2021–2024 är En nära och hälsofrämjande vård, samt Ett gott samhällsklimat med hög tillit.***

4.1 Långsiktiga utvecklingsmål för En region för alla

Långsiktiga utvecklingsmål	Ett hälsofrämjande samhälle	Ett öppet och inkluderande samhälle	Utbildning och sysselsättning för alla
Åtaganden	• Omställning till en effektiv och nära vård • Främja hälsosamma levnadssätt	• Ge ökade möjligheter till digital kompetens för inkludering och delaktighet • Ta tillvara civilsamhällets kraft och engagemang	• Skapa goda möjligheter till ett livslångt lärande • Möjliggöra egen försörjning på en mer jämställd, jämlik och växande arbetsmarknad

4.1.1 Ett hälsofrämjande samhälle

Samhällets utformning har stor betydelse för hur god och jämlik hälsan är bland länets invånare. För att utjämna skillnader i hälsa och uppnå en god hälsa för alla behöver samhället verka både vårdande, behandlande, kompenserande, förebyggande och främjande, med såväl generella som specifika insatser.

Uppsala läns arbete med att utjämna skillnader i hälsa tar avstamp i modellen för hälsans bestämningssatser, där det regionala utvecklingsarbetet kan verka för jämlika livsvillkor genom våra samhällsarenor (se figur 4). Modellen utgår från tre olika nivåer som påverkar människans hälsa. Hälsan påverkas av rådande samhällsutveckling på olika sätt, exempelvis av beslut i nationell politik. Människans hälsa påverkas också av olika samhällsarenor samt deras utformning och tillgänglighet, exempelvis hur arbetsmarknaden ser ut och hur skola, hälso- och sjukvård är utformad. Aktörerna som omfattas av länets regionala utvecklingsstrategi har till viss del rådighet över hur länets samhällsarenor är utformade och hur dessa kan kompensera för ojämlika livsvillkor. Genom samhällsarenornas utformning kan invånarnas levnadssätt påverkas, och exempelvis delaktighet och goda levnadsvanor främjas.

Våra förutsättningar för hälsa grundläggs i barn- och ungdomskonventionen fastställer alla barns rätt till bästa uppnåeliga hälsa. Barnets vårdnads-

havare har det yttersta ansvaret för att tillgodose barnets behov. Det är därför av stor vikt att det finns tillgång till relevant stöd för föräldrar under hela barnets uppväxt.

Länets hälso- och sjukvård och omsorg behöver vara kvalitativ, säker, jämställd, jämlik och tillgänglig utifrån behov. Vården ska utgå från individens egna förutsättningar för att stärka tilltron till den egna förmågan. Tillgängliggörande av digitala lösningar för välfärdstjänster blir viktigt för att fortsatt kunna erbjuda god kvalitet på vård och omsorg till alla.

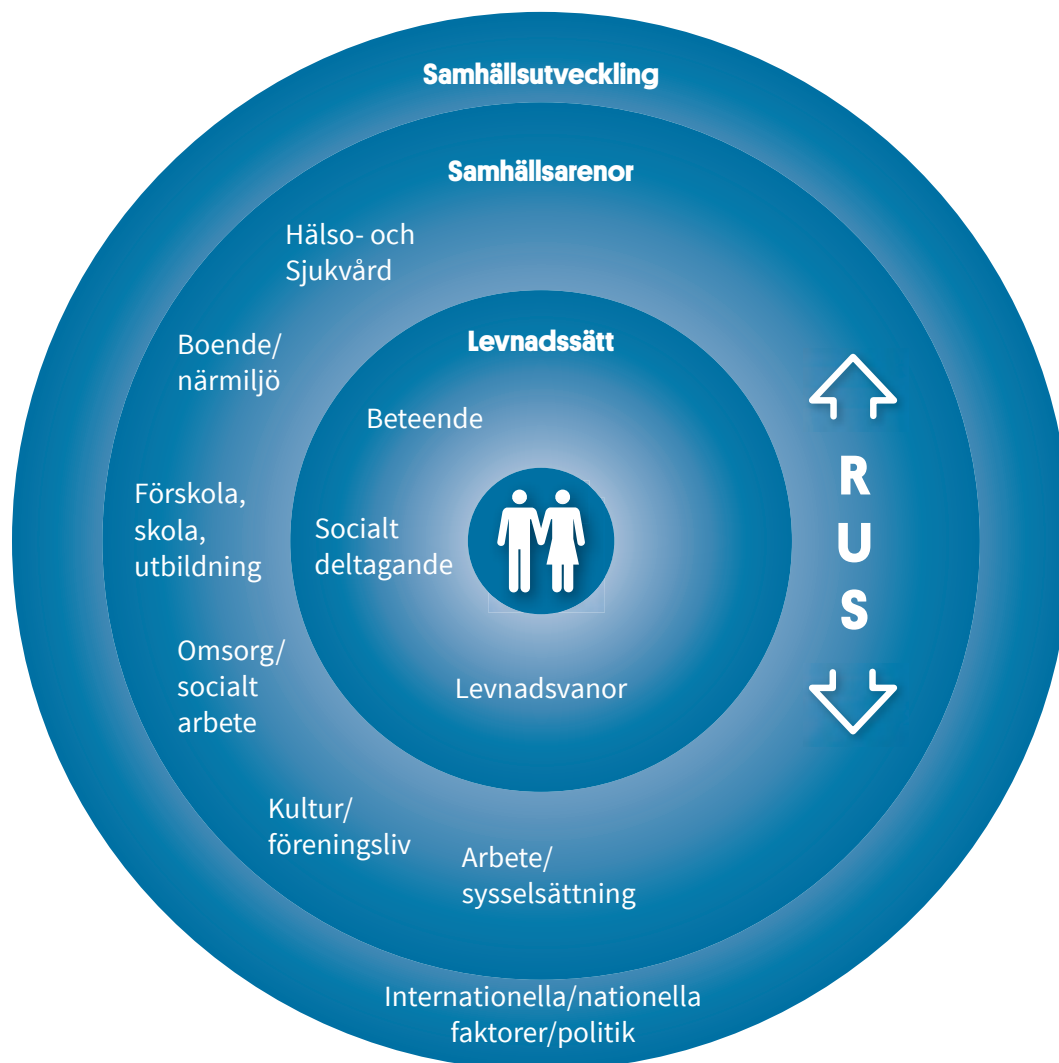
Flera av våra vanligaste folksjukdomar kan förebyggas genom goda levnadssätt som som hälsosam kost och fysisk aktivitet. Hur vi bygger vårt samhälle blir centralt i att främja goda levnadsvanor. Det kan exempelvis handla om att öka möjligheterna för resor med cykel och att säkerställa tillgången till grönområden för alla länets invånare.

Ett samhälle som har god och anpassad tillgång till stödjande insatser, mötesplatser, fritids- och kulturverksamheter och friluftsmiljöer med mera, bidrar till att främja hälsosamma levnadssätt.

Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet

Omställning till en effektiv och nära vård

En omställning till effektiv och nära vård är en del i en internationell och nationell rörelse mot en nära och mer integrerad vård. Omställningen är nödvändig även i Uppsala län eftersom vi står inför stora demografiska utmaningar. Omställningen till

Figur 4. Modell över hälsans bestämningfaktorer. Inspirerad av Östgöta-kommissionen för jämlik hälsa.

en effektiv och nära vård innebär att länets befolkning i så hög grad som möjligt ska få sitt samlade behov av hälso- och sjukvård och social omsorg genom insatser nära bostaden. Inom ramen för omställningen är det hälsofrämjande, förebyggande och samskapande arbetet prioriterat. En framgångsrik omställning förutsätter att länets kommuner och Region Uppsala tillsammans med privata utförare, brukarorganisationer och andra samhällsorganisationer samverkar för att nå en gemensam målbild. Länets samverkansstruktur ska vara en naturlig arena för att driva omställningen och insatser ska samordnas genom sammanhållna

vårdkedjor, där patienter och brukare, oavsett huvudman, ska vara informerade och ges inflytande över sin vård och omsorg. Strävan efter en god, säker och hälsofrämjande vård och omsorg ska genom-syra det löpande arbetet och hela vårdkedjan. För att säkerställa omställningen till en effektiv och nära vård krävs att digitaliseringens möjligheter för effektivisering av vårdens processer nyttjas, samt aktiva insatser för att utbilda, rekrytera och behålla personal.

Steg inom ramen för omställningen till en effektiv och nära vård under programperioden 2021–2024 är prioriterade, se mer under 4.3.1.

Främja hälsosamma levnadssätt

Människan befinner sig på en rad olika samhällsarenor vid olika stadier i livet, där vi genom bred samverkan kan främja hälsosamma levnadssätt. Det handlar om samverkan vid exempelvis samhällsplanering för att säkerställa att hälsofrämjande miljöer och levnadssätt är lättillgängliga för alla. Här krävs dialog och samarbete inom det offentliga, med föreningsliv och med brukarorganisationer, vilket också stärker inkludering och delaktighet. Ett exempel är arbete för att ge alla barn och unga möjlighet att ta del av fysisk aktivitet på lika villkor, som tillgång till Fritidsbanker, spontanidrottsplatser och anpassade friluftsmiljöer. Här har civilsamhället en stor roll när det gäller att erbjuda social samvaro.

Utvecklingsmålets

koppling mot globala mål:

Länets arbete för ett hälsofrämjande samhälle främjar även globala mål.

Huvudsakligen kopplat är globalt mål 3 - god hälsa och välbefinnande. Som ovan beskrivits påverkas och påverkar hälsa och välbefinnande av flera samhällsarenor och har därför också koppling till i princip samtliga globala mål.

4.1.2 Ett öppet och inkluderande samhälle

Genom livets alla skeenden har vi, om än olika, utbyte av sociala sammanhang och delaktighet. Att motverka ensamhet och brist på sociala nätverk och socialt stöd är av stor vikt för en god hälsa hos länets invånare, där den växande gruppen äldre behöver ett särskilt fokus. Allt fler äldre är friska och har en stor självständighet, medan andra har en eller flera livskvalitetsnedsättande faktorer orsakade av sjukdom eller skada som kräver omfattande behov av hjälp och stöd, ibland till livets slutskede. Oavsett ålder och hälsostatus behöver alla människor ges möjlighet till social samvaro och delaktighet.

Sociala relationer och tillit mellan människor är hörnstenar i ett inkluderande samhälle. De formas i bostadsområden, på skolor och arbetsplatser, digitalt, i föreningslivet, på öppna förskolor, på folkbiblioteken och i alla sammanhang där individer möts. Mötesplatser behöver vara tillgängliga, inkluderande och varierade för att kunna nyttjas av alla. Offentliga och privata aktörer och civilsamhället ger möjlighet till gemenskap genom att erbjuda mötesplatser. Här spelar kulturlivet en väsentlig roll för möjligheterna till eget skapande, möten, samtal eller i arbetet mot ett breddat deltagande i det professionella kulturlivet. Även idrottsrörelsen ger, med sin bredd- och elitidrott, plats för

gemenskap, upplevelser och lokalförankring.

För att skapa ett inkluderande samhälle med gott samhällsklimat är det av stor vikt att barn och unga ges rätt till delaktighet och får komma till tals i beslut som rör dem. Ett samhälle som inkluderar och ger röst åt alla människor skapar tillit, trygghet och mångfald.

Digitalisering skapar nya möjligheter till kontakt, kommunikation och delaktighet. Samtidigt måste vi säkerställa delaktighet i samhället för dem som inte vill eller kan nyttja de digitala möjligheterna.

I ett länsövergripande samarbete är områdena hälsa, trygghet och goda livsvillkor i socioekonomiskt utsatta områden samt mäns våld mot kvinnor utpekade. Hälsa, trygghet och goda livsvillkor i socioekonomiskt utsatta områden handlar om att genomföra ett urval av insatser i samverkan. För att nå målbilden finns behov av en lägesgemensam plattform för statistik, analys, kunskap och kommunikation, utbildningar för aktörer som möter suicidnära personer, våldsförebyggande arbete i skolan och att utveckla den lokala och regionala lägesbilden för ökad trygghet. Arbetet mot mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål utgår från den regionala strategin för jämställdhet.

Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet

Ge ökade möjligheter till digital kompetens och tillit för inkludering och delaktighet

Sektorsövergripande samverkan behövs för att ge länets befolkning, oavsett ålder eller annan bakgrundsfaktor, möjlighet att utveckla sin digitala kompetens för att behärska sin digitala vardag. Digital kompetens ska ses som en samhällskompetens över de organisatoriska gränserna. Samverkan ska syfta till att ta tillvara digitaliseringens möjligheter som värnar och stöttar länets offentliga värden. Länets aktörer ska verka för att effektivisering och digitalisering sker på ett sätt som människor känner tilltro till och som värnar individers rättigheter, särskilt när det gäller individens integritet.

Ta tillvara civilsamhällets kraft och engagemang

Civilsamhället med dess ideella organisationer spelar en grundläggande roll i arbetet för ett öppet och inkluderande samhälle. Genom stöd och strukturerad samverkan mellan ideella organisationer,

det offentliga och näringslivet kan denna kraft och engagemang stärkas i länet. Civilsamhället kan både med egen verksamhet men även som kunskaps- och röstbärare bidra i samhällsutvecklingen.

Utvecklingsmålets

koppling mot globala mål:

Länets arbete för ett öppet och inkluderande samhälle främjar och kopplar till globalt mål 16 – fredliga och inkluderande samhällen med delmål om lyhört och inkluderande beslutsfattande (16.7). Kopplar även till mål 17 med delmål om att främja partnerskap (17.17) samt även mål 10 om minskad ojämlikhet

och delmål om att främja social, ekonomisk och politisk inkludering (10.2).

4.1.3 Utbildning och sysselsättning för alla

En förskola och skola med hög kvalitet och som är trygg och stimulerande behövs för att ge goda kunskaper och socialt sammanhang, samt för att stärka alla barns unika förmågor. En avklarad grundskola och gymnasieexamen är en av de grundläggande faktorerna för hälsa och möjligheterna till vidare studier inom högre utbildning eller arbete.

Utbildningen inom högskolor och universitet, folkhögskolor och vuxen- och yrkesutbildning behöver vara av högsta kvalitet och kopplas till arbetsmarknadens behov. Folkbildningen är, vid sidan av de formella utbildningarna, en viktig resurs för att minska utbildningsklyftorna i samhället, ta tillvara mångfaldens potential och öka den sociala sammanhållningen, liksom för framtida kompetensförsörjning. Folkbiblioteken har en roll för allmän och god tillgång till information och medier och utgör en värdefull lokal struktur i länets kommuner. Biblioteken är mötesplatser för lärande och har en roll för allas likvärdiga tillgång till digital teknik och programutbud. En SFI-under-

visning som bygger vidare på deltagarnas tidigare erfarenheter och yrkeskompetenser kan vara en av nycklarna till förstärkt integration. De traditionella könsmönstren kring utbildningsval och rekrytering behöver utjämnas.

Utbildning och sysselsättning ökar delaktigheten i samhället och stärker ekonomin. Genom en inkluderande och växande arbetsmarknad ges utrymme för fler att bidra med sin kompetens efter egen förmåga och egna förutsättningar. Digitalisering medför möjligheter att bedriva, leverera och ta till sig utbildning på nya effektiva och ändamålsenliga sätt, genom exempelvis distansutbildningar, något som kan främja tillgången till utbildning även i länets landsbygdsområden.

För att möta en föränderlig arbetsmarknad, där inte minst digitalisering och AI ställer andra krav på arbetskraften, behövs möjlighet till ett livslångt lärande. Äldre som orkar, vill och kan arbeta några år längre är en viktig målgrupp för att möta de utmaningar vi står inför på arbetsmarknaden.

Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet

Skapa goda möjligheter till ett livslångt lärande

För att alla barn ska klara målen i grundskolan krävs en bred samverkan, exempelvis mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola. Det är särskilt viktigt för att stödja de barn och familjer som har behov av extra stöd och insatser för att kunna ha lika förutsättningar till studier.

Samverkan mellan utbildningsanordnare och branscher behövs för att förbereda ungdomar inför arbetsmarknaden, vidare utbildning eller egen företagsamhet. Utvecklade strukturer för vägledningsuppgifter inom utbildningssektorn är en viktig del för kompetensförsörjningen.

Utbildningssystemet behöver strategiskt samverka för att dimensionera utbildningar mot arbetslivets kompetensbehov och erbjuda möjligheter till kompetensutveckling. Detta bör ske genom möjlighet till flexibla lösningar för individen inom ramen för det livslånga lärandet, exempelvis i form av distansstudier och validering där kunskaper och kompetenser kartläggs och bedöms på ett strukturerat sätt, för studier eller arbete, oavsett hur, var eller när de förvärvats. Digital teknik ökar möjligheten till lärande även utanför det etablerade utbildningssystemet. Det finns ett behov av fler utbildningslösningar där språk- och yrkeskunskaper integreras så att utbildning på alla nivåer tillgängliggörs för fler.

Möjliggöra egen försörjning på en mer jämställd, jämlik och växande arbetsmarknad

En ökad jämlikhet gynnar innovation och leder till ökad företagsamhet, dock gör rådande strukturer och attityder i samhället att potentialen inte tas tillvara fullt ut. Det gäller att undanröja strukturella hinder för att uppmuntra ett jämställt och jämlikt företagande. Det gäller även att företagsfrämjande aktörer och olika finansieringsformer bidrar till att personer med utländsk bakgrund, ungdomar och kvinnor startar och driver företag i större utsträckning än idag.

Länets kommuner, myndigheter och civilsamhället behöver även samverka för att inträdet på arbetsmarknaden för nyanlända, och för dem som bott länge i landet utan arbete, sker så snabbt som möjligt. Detta kräver en bättre samordnad introduktion av nyanlända. Individer med upplevelser av krig, flykt och långdragna asyprocesser måste erbjudas samordnat stöd.

Vi behöver ha beredskap för och en förmåga att bidra till återhämtning av och hantering av effekter på arbetsmarknaden med anledning av Covid-19-pandemin.

Utvecklingsmålets

koppling mot globala mål:

Länets arbete för utbildning och sysselsättning för alla främjar även globala mål. Huvudsakligen kopplat är globalt mål 4 – god utbildning för alla, där arbetet kopplar mot i princip samtliga delmål.

Kopplar även mot mål 8 – anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, och delmål 8.6, 8.5 och 8.8.

4.2 Prioriterade mål under programperioden för En region för alla

Prioriterade mål 2021-2024
och delområden

En hälsofrämjande och nära vård

För att gå mot målet ska steg och insatser ske för att *utveckla en förnyad vårdstruktur i länet, samt för att skapa samhälleliga förutsättningar för ökad psykisk hälsa bland barn och unga.*

Ett gott samhällsklimat med hög tillit och inkludering

För att gå mot målet ska steg och insatser ske för att *skapa mötesplatser och dialog för delaktighet och inkludering samt fokus på utsatta områden.*

*I arbetet att sträva mot det strategiska utvecklingsområdet En region för alla, de långsiktiga utvecklingsmålen samt mot de globala målen är **En hälsofrämjande och nära vård** och **Ett gott samhällsklimat med hög tillit och inkludering** prioriterade mål under programperioden 2021–2024.*

4.2.1. En hälsofrämjande och nära vård

Framtidens hälso- och sjukvård ska vara effektiv, nära, samskapande samt hälsofrämjande och förebyggande. För invånaren i Uppsala län innebär det mer vård nära individen och på nya sätt, att individen är en aktiv och självklar part i sin egen vård, att vård hålls samman med stöd av rätt kompetenser samt att individen får stöd i att främja sin hälsa. Våra samhällen ska vara hälsofrämjande och stärka människors fysiska och psykiska hälsa, för ökad livskvalitet, delaktighet och för att minska risken för ohälsa.

För att gå mot målet ska under programperioden steg tas för att utveckla en förnyad vårdstruktur i länet, samt för att skapa samhälleliga förutsättningar för ökad psykisk hälsa bland barn och unga. Dessa steg kopplar till åtagandet om en omställning till en effektiv och nära vård som sträcker sig mot år 2030.

Utveckla en förnyad vårdstruktur i länet

Steg ska tas under programperioden för att en större andel av vården ska bedrivas utanför länets sjukhus, genom att utveckla en förnyad vårdstruktur som ger

stöd för egenvård och tydliga och enkla ingångar i vården. Vård i hemmet ska vara samordnad och likvärdig i länet. Länets vårdstruktur ska ha närmottagningar, hälsocentraler och vårdcentrum där olika aktörer samverkar utifrån ett invånarperspektiv. Utveckling ska ske av digitala stöd som ska vara en integrerad del i den förnyade vårdstrukturen, samt av arbetssätt som syftar till att stödja samskapande och effektivt nyttjande av resurser. En förnyad vårdstruktur innefattar även på sikt utveckling och samordning av hälsofrämjande och förebyggande insatser för att minska behoven av vård. Arbetet följer det inriktningsbeslut om gemensam målbild och vårdcentrumutveckling som fattats av länets kommuner och Region Uppsala 2019–2020.

Skapa samhälleliga förutsättningar för förbättrad fysisk och psykisk hälsa bland barn och unga

Steg under programperioden är att utifrån identifierat behov förstärka samarbetet gällande förebyggande och främjande insatser. Detta genom att Region Uppsala tillsammans med länets kommuner enas om och implementerar bästa tillgängliga kunskap när det gäller metoder som syftar till att främja hälsa och motverka ohälsa hos barn och unga. Arbetet ska ske ihop med civilsamhälle och näringsliv, då det krävs bred sektorsövergripande samverkan för att verka i riktningen för en ökad psykisk hälsa bland barn och unga. Gemensamma ansträngningar för att stärka det hälsofrämjande

perspektivet i den fysiska planeringen är också en viktig del i att främja den viktiga vardagsmotionen. Steg innefattar också, utifrån Barnkonventionen, stärkt delaktighet och inflytande för barn och unga. Detta gäller både utifrån det enskilde barnet, exempelvis som patient i utformning av sin vård, och utifrån barnen som befolkningsgrupp, exempelvis övergripande beslut som innefattar samhällsarenor där barn vistas.

Huvudsakligt kopplat
globalt mål är mål 3 om
hälsa och välbefinnande.

4.2.2. Ett gott samhällsklimat med hög tillit och inkludering

Genom att i länet ha starka lokalsamhällen, mötesplatser och fora för dialog kan länet bibehålla ett gott samhällsklimat med hög tillit. Tillit är ett mål men också ett medel för ett hållbart samhälle då den fungerar som ett kitt i det demokratiska samhället. Lägre tillit har i sin tur koppling till social oro, utanförskap och polarisering. I Uppsala län ska alla invånare uppleva trygghet och inkludering.

Steg under programperioden för att gå mot målet innefattar en utredning av hur vi ska arbeta för stärkt samhällsklimat och inkludering och för att motverka misstro och polarisering. Behovet av mötesplatser, medborgardialoger, partnerskap, samverkan, samskapande samt förebyggande åtgärder har identifierats. Utredningen ska ske i bred dialog och innefatta kartläggning av nuläge

och av möjliga insatser och berörda aktörer. Resultatet fungerar som ett beslutsunderlag för efterföljande steg och insatser.

Under programperioden ska steg också tas i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet för trygga miljöer i länet. Länet ska gemensamt utveckla det systematiska och kunskapsbase-
rade arbetet med att ta fram lokala och regionala lägesbilder gällande trygghet. Lägesbilderna ska sedan ligga till grund för utbildning, processtöd samt ett utvecklat systematiskt brottsförebyggande arbete. Att minska utsatthet för brott och otrygghet i socioekonomiskt utsatta områden ska vara i fokus för arbetet. Det brottsförebyggande arbetet handlar om att arbeta med alla typer av prevention.

Genom att arbeta för ett gott samhällsklimat med hög tillit och inkludering stödjer länet de globala målen om minskad ojämlikhet (10), fredliga och inkluderande samhällen (mål 16) samt genomförande och globalt partnerskap (mål 17).

4.3 Indikatorer för En region för alla

En region för alla		
Indikator	Mål/inriktning	Kommentar
Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år	Lägst 75% 2024 Lägst 80% 2030	Från dagens RUS, befintlig målangivelse (prolongerad)
Tilliten bland länets invånare	Ska öka	Från dagens RUS, befintlig målangivelse. Fördjupad analys behövs för att kunna ange numeriska målvärden.
Andelen sysselsatta i åldrarna 20–64 år	Väl över 80% 2024	Från dagens RUS, något justerad målangivelse (samt prolongerad). Bygger på Europa 2020-målen. Fördjupad analys behövs för att ange målvärde 2030.
Ekonomisk utsatthet/jämlikhet	–	Arbete pågår för att identifiera och föreslå indikator som ger bild av hur det går för länet avseende ekonomisk utsatthet/jämlikhet. Kopplas mot mål 10, delmål 10.1 i Agenda 2030.
Regioninvånarnas självskattade hälsa	Länet ska ha bäst självskattade hälsa i riket. Skillnader mellan grupper ska minska.	Från dagens RUS, befintlig målangivelse. Fördjupad analys behövs för att kunna ange numeriska målvärden för programperioden.
Ungdomars självskattade hälsa	Nedåtgående trend ska vändas	Ny indikator. Fördjupad analys behövs för att kunna ange numeriska målvärden för programperioden.

5. En hållbart växande region

I ett hållbart växande Uppsala län lever vi i trygga och attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet och bostäder efter behov. Vi har en livskraftig miljö och natur, där länet bidrar till den ekologiska återhämtningen samtidigt som vi är långsiktigt växande. En regional hållbar samhällsplanering och infrastruktur gör att vi har en god förmåga att hantera påfrestningar, och vi har säkrat de kritiska försörjningskedjorna. I Uppsala län tillgodoser vi både nuvarande och kommande generationers behov.

Genom den regionala utvecklingsstrategin arbetar vi för att uppnå en hållbart växande region. Detta sker med utgångspunkt i följande långsiktiga utvecklingsmål och prioriterade mål under programperioden.

I en hållbart växande region ska länets invånare men även kommande generationer, biologisk mångfald och miljö samt människor i andra länder långsiktigt gynnas av länets tillväxt, utbyggnad och livsstil.

Frågor om hur städer, samhällen och livsmiljöer kan utvecklas i balans med omkringliggande naturmiljöer är i fokus för många av de globala målen. Livsmiljöer behöver vara säkra, trygga, attraktiva och hälsofrämjande, samt bidra till en miljö i balans.

En växande befolkning och ett näringsliv i tillväxt bidrar till utveckling, men ställer samtidigt krav på utbyggnad av den fysiska infrastrukturen. En omställning till ett fossilfritt samhälle ställer ökade krav på utveckling och investeringar inom teknisk infrastruktur. Tillgång till bredband och

en ökad digitalisering gör att fysiska möten och transporter kan ersättas med mer resurseffektiv kommunikation. För länets mer glesbefolkade delar är tillgången till kapacitetsstarkt bredband, goda kommunikationer och nya lösningar på grundläggande kommersiell och offentlig service nödvändig för utvecklingen.

Behovsanpassade bostäder till rimliga priser och med bra kommunikationer är en förutsättning för att kunna skapa goda livsmiljöer för en växande befolkning. En utbyggd transportinfrastruktur och ökade möjligheter till pendling, inom och utom länet, ger ökad tillgänglighet och en större arbetsmarknad.

Efterfrågan på lokala areella resurser och näringar förväntas öka, vilket kräver ett långsiktigt hållbart bruk av länets naturmiljöer. Ett mer utvecklat resursutbyte mellan stad och land bidrar till nyttjandet av kraften i hela länet.

Inom en hållbart växande region arbetar vi mot tre långsiktiga utvecklingsmål om ett Uppsala län som erbjuder: Tillgängliga och hållbara transporter, Säkra och attraktiva städer och livsmiljöer samt Livskraftiga naturmiljöer och hållbar livsmedelsförsörjning. **Prioriterat mål under programperioden 2021–2024: är En hållbar och robust regional samhällsplanering och infrastruktur.**

5.1 Långsiktiga utvecklingsmål för En hållbart växande region

Långsiktiga utvecklingsmål	Tillgängliga och hållbara transporter	Säkra och attraktiva städer och livsmiljöer	Livskraftiga naturmiljöer och hållbar livsmedelsförsörjning
Åtaganden	• Ta stegen mot en regional godsstrategi • Utveckla en samhällsplanering för hållbart resande	• Planera för och bygga fler bostäder samt utveckla befintligt bostadsbestånd i en god bebyggd miljö • Utveckla en robust och fossiloberoende samhällsteknisk infrastruktur • Utveckla den digitala infrastrukturen	• Samverkan för att uppnå de nationella miljömålen • Ökad samverkan och kunskapsöverföring inom länet för hållbar livsmedelsförsörjning

5.1.1 Tillgängliga och hållbara transporter

Tillgänglighet för resande och godstransporter, inom länets olika delar och till och från orter och arbetsmarknader utanför länet, är avgörande för en god livskvalitet och för den ekonomiska hållbarheten i ett län. Med en väl utbyggd infrastruktur och kollektivtrafik kan hela länet nås för exempelvis pendling, turism, friluftsliv och rekreation.

Utbyggd infrastruktur för gång och cykel underlättar resor från dörr till dörr. För ökad jämlikhet, hälsa samt miljömässig hållbarhet behöver resor med cykel främjas, både i tätorter och på landsbygd. En kapacitetsstark kollektivtrafik ger möjligheter till ökad sysselsättning genom pendling och bidrar även till minskad miljöbelastning, färre trafikolyckor, minskad trängsel och bättre folkhälsa.

Kollektivtrafiken har en central roll i utvecklandet av en resurseffektiv och mer jämställd och jämlik mobilitet. Sammanhängande kollektivtrafik och kombinationsresor kan underlättas genom digitala verktyg som underlättar planering och övergång. Det kan även gynna samåkning och/eller samåående med en minskad fordonsflotta som följd.

En omställning till effektiva och hållbara godstransporter behöver ske, där digitaliseringen kan vara ett viktigt verktyg. Idag sker många gods-

transporter med lastbil, vilket gör underhåll och upprustning av mindre vägarna och broar viktigt för tunga, lokala transporter av livsmedel, energi och material. Fler tunga transporter behöver ske med andra trafikslag än väg, där en större del av lågvärdigt och icke tidskritiskt gods bör kunna transporteras sjövägen. Kapaciteten till och från för länet viktiga hamnar är därför viktig. För hållbara godstransporter på tåg behöver brister i järnvägs-systemet åtgärdas och godstrafik på tåg användas mer rationellt och effektivt, med lösningar som kopplar samman transportslagen och underlättar omlastning.

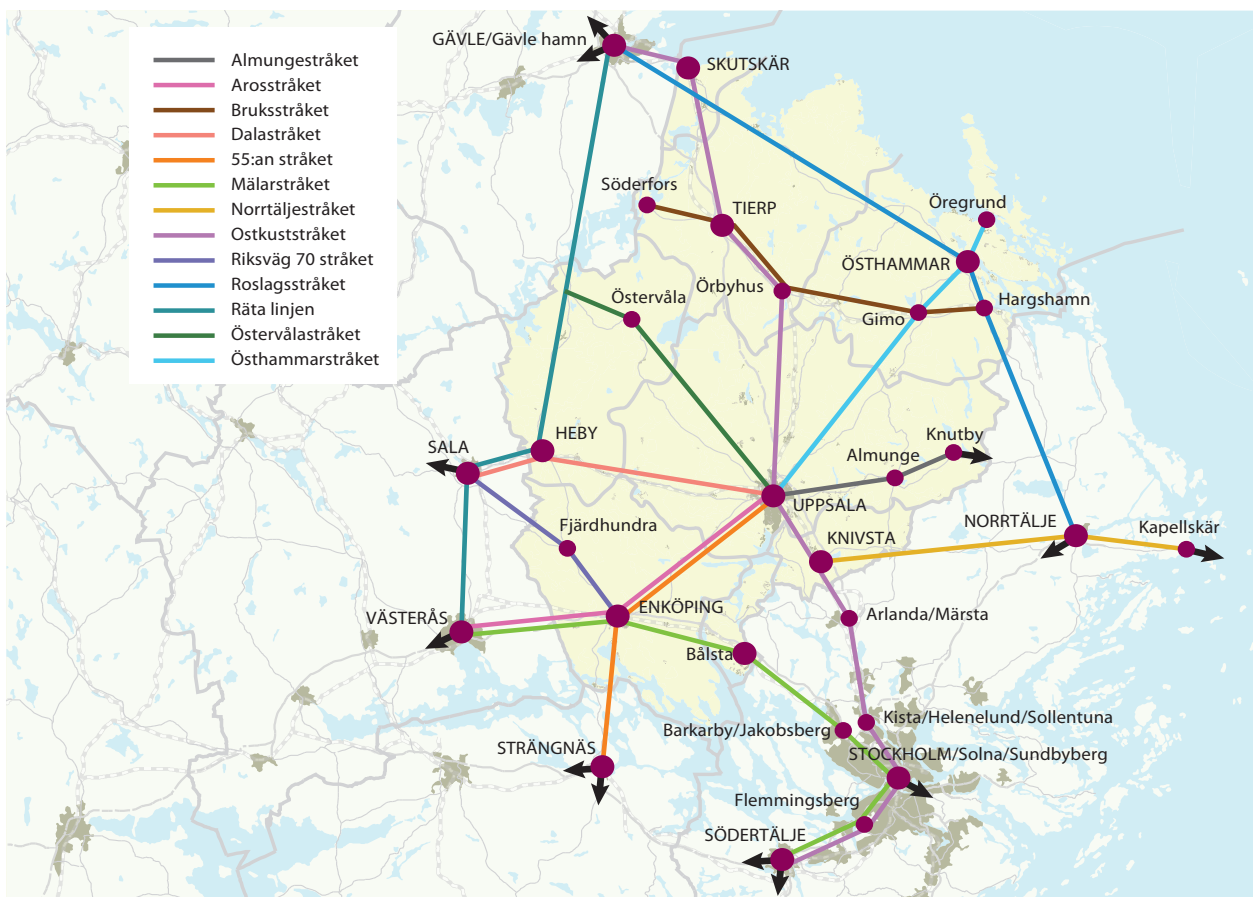
Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet

Ta stegen mot en regional godsstrategi

En storregional godsstrategi tas fram inom En bättre sats-samarbetet med fokus på Stockholm-Mälardalenregionen, vilket utgör en bra grund för framtagandet av en för Uppsala län regional godsstrategi. En regional godsstrategi ökar kunskapen om länets transporter och skapar samsyn kring de utmaningar som regionen har att hantera. Regionalt och lokalt eftersträvas en ökad samordning av transporter och varudistribution.

Byggandet av bostäder och lokaler behöver tydligt kopplas till befintlig infrastruktur och kollektivtrafik längs länets stråk. Det behövs en integrerad syn på olika färdmedel och möjligheterna att kombinera

dessa till en hel resa. Inom samhällsplaneringen är det viktigt att säkra tillgången till kollektivtrafik och förbättra tillgängligheten till viktiga målpunkter, såsom större arbetsplatser och besöksmål.

Figur 5. Stråk i Uppsala län och till angränsande län. Källa: Trafik och samhälle, Region Uppsala

Länets arbete för tillgängliga och hållbara transporter främjar även globala mål. Huvudsakligen kopplat är mål 11 – hållbara städer och samhällen och delmål 11.2 - tillgängliggör hållbara transportsystem för alla. Genom utveckling mot ett transportsystem med tydligt minskad miljöpåverkan främjas även de olika ekologiska målen, mål 6, 13, 14 och 15. Utveckling mot ett säkrare transportsystem främjar delmål 3.6 om minskade dödsfall i trafiken. Genom att främja gång och cykel främjas mål 3 om hälsa.

Figur 6. För att underlätta en helhetssyn på den regionala fysiska planeringen har en gemensam planeringsinriktning för hela Östra Mellansverige arbetats fram, med sikte på 2050. Den storregionala inriktningen konkretiseras ovan i en strukturbild för Uppsala län. Strukturbilden pekar ut de högst prioriterade noderna och stråken som har en nyckelfunktion för målen för en växande region.

Strukturbilden är ramverk inför arbetet med andra strategiska styrdokument, såsom länsplan för regional transportinfrastruktur och trafikförsörjningsprogram. Den slutliga konkretiseringen sker genom kommunernas översiktsplanering, bostadsförsörjningsansvar och utvecklingsstrategier.

5.1.2 Säkra och attraktiva städer och livsmiljöer

Ett säkert, attraktivt och hållbart samhälle är fossilfritt, har en robust och flexibel samhällsteknisk infrastruktur, en trygg och hälsofrämjande bebyggd miljö och utgår ifrån människans och planetens långsiktiga behov.

Den fysiska livsmiljöns utformning har stor betydelse för hälsa och välbefinnande, varför det är viktigt att beakta hur våra fysiska och sociala miljöer är planerade. Genom att stärka det hälsofrämjande perspektivet i den fysiska planeringen främjas den viktiga vardagsmotionen och vi får mer tillgängliga och trygga samhällen. Utformningen behöver vara universell genom att utgå från att människor är olika och att samhället måste planeras och utformas så att alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga.

Länets invånare behöver i största möjliga mån ha nära tillgång till naturområden samt trygga och välplanerade bostadsområden som främjar möten, rekreation och goda levnadsvanor. Uppsala län behöver en fortsatt utbyggnad av bostäder för att täcka behoven i ett växande län. Den relativa närheten mellan landsbygd och större stadsmiljöer som finns i länet är en tillgång, och det finns en positiv växelverkan mellan dem. Exempelvis ökar stadens attraktivitet med närhet till landsbygd, och vice versa. Byggnad på landsbygd behöver främjas för att bidra till attraktiva boendemiljöer och skapa långsiktigt underlag för service. Det råder sedan flera år bostadsbrist i stora delar av länet, framförallt i kommunhuvudorterna. Vid låga volymer på nybyggnation hindras naturliga flyttkedjor och skapar inlåsning på bostadsmarknaden med tydliga effekter i länet.

Omställningen till ett fossilfritt samhälle innebär att vatten-, energi-, närings- och materialflöden i avsevärt högre grad hanteras i lokala kretslopp som ställer nya krav på den tekniska infrastrukturen. Den digitala infrastrukturen får en allt viktigare roll tillsammans med en ny infrastruktur för närcirkulära drivmedel och mer integrerade samhällstekniska system för vatten och avlopp, energi och

avfall. Befolkningstillväxten och den ökade exploateringen i länet skapar också behov av en robust samhällsbyggnad. Elkrafts- och vattenförsörjning samt ett väl utbyggt bredbandsnät med snabb uppkoppling är grundläggande för att invånare och arbetsplatser i länet ska kunna ta del av både offentliga och privata tjänster samt bedriva näringsverksamhet.

En utökad samordning mellan stor- och småskalig förnybar energi som sol, vind, vatten och bioenergi blir allt viktigare. För att kunna säkra energitillgången behöver olika former av energilagring skapas. Med hänsyn till länets stora kunande och installerade kapacitet finns kärnkraft med som komponent även i kommande decenniers energiförsörjning. Oavsett produktionsmix gäller det att samhället garanteras tillgång till säker el.

Det behövs en ökad beredskap och förmåga att anpassa samhällsutvecklingen efter snabba förändringar, där alla delar av samhället måste fungera väl och minimera sårbarheten inför effekten av exempelvis klimatförändringar, pandemiutbrott, konflikter och eventuella eldriftsavbrott. Samhällets resiliens omfattar såväl sociala, ekologiska som ekonomiska aspekter.

Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet

Planera för och bygga fler bostäder samt utveckla befintligt bostadsbestånd i en god bebyggd miljö

För att öka rörligheten på bostadsmarknaden och tillgodose olika gruppers behov i livets alla skeden, behöver det byggas prisrimliga bostäder i olika storlekar och med blandade upplåtelseformer. Detta är av vikt utifrån såväl välfärds- som arbetsmarknadsperspektiv. För att klara bostadsförsörjningsbehovet och bygga levande livsmiljöer krävs en effektiv och proaktiv planering i kommunerna, med stöd av en övergripande regional planering.

Den bebyggda miljön ska utgå ifrån och stödja människors behov, ge skönhetsupplevelser och trevnad samt ha ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service, kultur och närhet till natur. En ökad samlokalisering av bostäder, arbetsplatser,

kollektivtrafik, handel, privat service, offentlig omsorg samt rekreation minskar det totala transportbehovet och ökar tillgängligheten för invånarna. Samtidigt som miljöer förtätas behöver dock den fysiska planeringen säkerställa att ett antal värden beaktas. Detta omfattar natur- och grönområden och sammanhängande system av gröna områden som parker, naturmark och vatten i anslutning till bebyggda miljöer, så kallad grön- och blåstruktur. Även produktiv jord- och skogsbruksmark behöver värnas. Landsbygdernas behov av exempelvis fysisk tillgänglighet till grundläggande offentlig

och kommersiell service inom rimliga avstånd behöver beaktas. Här har det offentliga också en roll i att upprätta moderna mobilitetstjänster som säkerställer detta.

I vårt växande län ska estetiska värden omhändertas och byggandet ska ha hög kvalitet på såväl arkitektur som materialval. En gestaltad livsmiljö som skapar trevnad, vilja och trygghet i att vistas i olika miljöer olika tider på dygnet är centralt. Livet mellan husen som det gestaltar sig i vardagen är ett viktigt perspektiv att ha i åtanke.

Utveckla en robust och fossilfri samhällsteknisk infrastruktur

Ett fossilfritt samhälle ökar behovet av en robust och fossilfri samhällsteknisk infrastruktur, med lokala naturresurser och närcirkulära produktions- och konsumtionsmodeller. Genom att säkerställa att grundläggande samhällsteknisk infrastruktur, såsom vatten, energi och näring, hanteras i resurseffektiva och giftfria kretslopp läggs en grund för mer hållbara konsumtions- och livsstilsmonster, minskad spridning av exempelvis miljögifter samt minskad sårbarhet genom att öka samhällets förmåga att klara av störningar.

Bedömningen är att omställningen av de samhällstekniska systemen för vatten och avlopp, energi och avfall kommer att pågå på kommunal, regional och nationell nivå under de närmaste 30 åren, vilket kräver genomtänkta och heltäckande strukturer och processer. En djupgående samverkan inom länet och med berörda statliga myndigheter är avgörande. Offentliga aktörer bör vara företrädare i utbyggnaden av en infrastruktur för hållbara drivmedel genom val av fordon, färdmedel och energileverantörer, vid utformning och lokalisering av lokaler, vid upphandling av varor och tjänster

samt genom styrmedel som kan gynna system- och beteendeförändringar.

Denna omställning kommer att ge upphov till mållkonflikter, men även möjliga synergier. Det faktum att Uppsala län är ett växande län ger specifika utmaningar, men också möjligheter för utvecklingen av nya hållbara lösningar, i samband med nya större exploateringsprojekt, såsom Södra staden i Uppsala, Alsike i Knivsta och Myran i Enköping.

Steg för utvecklande av en robust och fossiloberoende samhällsteknisk infrastruktur är prioriterade under programperioden 2021–2024, se mer under 5.3.1.

Utveckla den digitala infrastrukturen

Det är av stor vikt att samtliga invånare, företag och offentlig sektor har tillgång till robust fast och mobil bredbandsuppkoppling med höga överföringshastigheter. Stöd till utbyggnad av bredband ska stärkas i regionens glesa delar, där det finns områden som är särskilt utmanande att nå genom kommersiell utbyggnad. Ökad samordning av kanalisering vid offentligt finansierade utbyggnadsprojekt ska eftersträvas.

Utvecklingsmålets koppling mot globala mål:

Länets arbete för säkra och attraktiva städer och livsmiljöer främjar även globala mål. Huvudsakligen kopplat är mål 11 – hållbara städer och samhällen. Flera delmål är relevanta, 11.1 om säkra bostäder till rimligt pris, 11.6 om att minska städernas miljöpåverkan, och 11.7 om grönområden. Utveckling för minskad sårbarhet och ökad motståndskraft ligger i linje med delmål 11.8. Utvecklingsmålet kopplar även mot delmål om utvecklad infrastruktur (9.1 och 9.4) och mål 7 om hållbar energi för alla. Utvecklingen är också en grund i att nå de ekologiska globala målen (6, 13, 14, 15). Utvecklingen kan också vara del i att lägga grund för mål 12 om hållbar konsumtion och produktion.

5.1.3 Livskraftiga naturmiljöer och hållbar livsmedelsförsörjning

Uppsala län har stora värden i skog och land, vatten och hav. Att vi kan använda dessa naturresurser på ett långsiktigt hållbart sätt kommer att vara avgörande. Genom ett hållbart användande av våra naturresurser ges möjlighet till utveckling av våra gröna näringar, det vill säga verksamheter som bedrivs inom jord, skog och trädgård. Samtidigt bidrar det till en ekologisk återhämtning, med livskraftiga ekosystem och biologisk mångfald. Tillsammans ger de oss människor de viktiga ekosystemtjänster som vi är beroende av för vår överlevnad, så som vattenkretslopp, pollinering och friluftsliv som förbättrar vår hälsa.

Mark- och vattenanvändningen i länet påverkar måluppfyllelsen av flertalet av miljökvalitetsmålen.

Länet förlorar biologiskt mångfald trots att det pågår flera restaurerings- och skyddsinsatser för att stärka områdesskydd och arters återhämtning. Ett långsiktigt och kontinuerligt åtgärdsarbete är avgörande för att vända utvecklingstrenden för miljökvalitetsmålen i positiv riktning.

I omställningen till ett fossilfritt samhälle kommer efterfrågan på lokala produkter och tjänster att öka. Länets gröna näringar och dess skogsnäring utgör här en viktig resurs.

Med en ökad befolkning och ökad inriktning mot mer närproducerade livsmedel är det nödvändigt att säkerställa en hållbar livsmedelsproduktion inom regionen. En ökad självförsörjningsgrad minskar hela landets sårbarhet inför kriser och störningar i livsmedelsproduktionen i omvärlden, samtidigt som det bidrar till den globala livsmedelsförsörj-

ningen och en minskad miljö- och klimatpåverkan från livsmedelskonsumtionen. Såväl produktion som produktionsvärde behöver öka i länet.

För att möjliggöra en hållbar livsmedelsproduktion enligt Agenda 2030 gäller det att Uppsalaslättnens bördiga jordar och regionens stora kunnande inom gröna näringar tas tillvara. En hållbar produktion vilar på effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster, minskad miljöpåverkan och långsiktig ekonomisk bärkraft. Ett flertal offentliga aktörer inom Uppsala län har antagit ambitiösa mål angående andelen ekologiskt producerade livsmedel, som i likhet med alla livsmedel i större grad ska kunna produceras i närområdet.

Med hjälp av digitalisering kan värdekedjan för livsmedelsproduktion kortas. Samtidigt kan information, vägledning och inspiration till konsumenten förenklas, då digitaliseringen gör det möjligt att överföra information direkt, utan fördröjning och fördyrande mellanhänder.

Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet

Samverkan för att uppnå de nationella miljömålen

Länet samverkar för att uppnå de nationella miljömålen. Genom gemensam Färdplan för ett hållbart län samlas arbetet i åtgärdsprogram för minskad klimatpåverkan, ekosystem och biologisk mångfald, vatten och samhällsutveckling. Åtgärdsprogrammen omfattar tillsammans arbete med

samtliga svenska miljömål som länet berörs av. I Uppsala läns klimat- och energistrategi prioriteras fyra områden för insatser: transporter, energi och effekt, förnybar energi samt indirekt klimatpåverkan.

Ökad samverkan och kunskapsöverföring inom länet för hållbar livsmedelsförsörjning

Ökad samverkan och kunskapsöverföring mellan Uppsala universitet och SLU, de gröna näringarna och boende på landsbygden ska ske för att öka såväl produktionen och innovationskraften som produktions- och förädlingsvärdet.

Utvecklingsmålets koppling mot globala mål:

Länets arbete för livskraftiga naturmiljöer och hållbar livsmedelsförsörjning främjar även globala mål. Kopplade mål är 6 – rent vatten och sanitet för alla (delmål 6.5 och 6.6), mål 13 – bekämpa klimatförändringarna, 14 – hav och marina resurser, mål 15 – ekosystem och biologisk mångfald. Kopplar även mot mål 2 om ingen hunger, som omfattar arbete för hållbar livsmedelsproduktion och delmål 12.2 om hållbar förvaltning och användande av naturresurser.

5.2 Prioriterat mål under programperioden för En hållbart växande region

**Prioriterat
mål 2021-2024**
och delområden

En hållbar och robust regional samhällsplanering och infrastruktur

För att gå mot målet ska steg och insatser ske för att *utveckla en regional samhällsplanering, utveckla länets robusthet och kontinuitetsplanering, samt säkra samverkan och strukturer för utveckling av den samhällstekniska infrastrukturen.*

I arbetet att sträva mot det strategiska utvecklingsområdet *En hållbart växande region*, de långsiktiga utvecklingsmålen samt mot de globala målen är **En hållbar och robust regional samhällsplanering och infrastruktur** ett prioriterat mål under programperioden 2021–2024.

5.2.1 En hållbar och robust regional samhällsplanering och infrastruktur

För att gå mot målet ska steg tas för att Utveckla en regional samhällsplanering, Utveckla länets robusthet och kontinuitetsplanering samt Säkra samverkan och strukturer för utveckling av den samhällstekniska infrastrukturen.

Utveckla en regional samhällsplanering

Steg under programperioden för att gå mot målet är att utreda hur en regional samhällsplanering kan och bör utvecklas i länet. En regional samhällsplanering ger möjligheter till vidare perspektiv på planeringsfrågor som bör beaktas i en större geografisk, miljömässig och ekonomisk kontext, utan att det kommunala självstyret för den delen begränsas. En regional samhällsplanering kan synliggöra samband och beroenden mellan olika platser i Uppsala län, vilket kan stärka samspelet mellan stad och land och länets olika delar. Exempel på sådana samband är fysiska strukturer för bebyggelse, näringsverksamhet och anläggningar, regionala och delregionala kärnor, natur-, grön- och rekreationsområden, infrastruktur för transporter liksom strukturer som minskar sårbarhet och klimatpåverkan. Steg inom detta område ligger i linje med det nationella klimatpolitiska ramverket med kopplad klimatpolitisk handlingsplan.

Utredningen ska beskriva vilka samhällsstrukturer och samband som bör omfattas av en

regional samhällsplanering i länet samt konkretisera vilka ytterligare steg som kan tas under programperioden. Beskrivningen kan innehålla bland annat vilka regionala underlag som finns tillgängliga, hur samverkan ska ske, ansvarsområden samt resursbehov. Utredningen ska kunna fungera som ett beslutsunderlag.

Berörda aktörer är de som redan idag ansvarar för och arbetar med planering på regional nivå såsom Region Uppsala, Länsstyrelsen, angränsande regioner, infrastrukturägare med flera. Samverkan sker med lokala aktörer såsom kommuner, näringsliv och civilsamhälle.

Huvudsakligen kopplade globala mål är nr 6, 7, 9 och 11. Delmetodmål 11.A omfattar regional utvecklingsplanering för att främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden.

Utveckla länets robusthet och kontinuitetsplanering

Steg ska tas för att öka samhällets robusthet, det vill säga samhällets förmåga att förebygga och hantera påfrestningar och kriser, samt att stärka länets kontinuitetsplanering för samhällets förmåga att förbereda och planera för att upprätthålla normal funktionalitet oavsett påfrestning. Det handlar exempelvis om att trygga livsmedelsförsörjning och att säkra drift och tillgång till hälso- och sjukvård och andra viktiga samhällsfunktioner som kan utsättas för påfrestningar. Påfrestningar och kriser kan ha olika orsaker, är ofta ömsesidigt beroende och kan beröra ett flertal områden, exempelvis: ekologiska, sociala, ekonomiska/organisatoriska, epidemiologiska eller infrastrukturella. Under programperioden ska nödvändiga analyser och kartläggningar genomföras, struktur och processer för kontinuitets- och beredskapsplanering ska säkerställas och planeringsarbete fortgå. Nödvändiga aktörer ska aktiveras i arbetet.

Huvudsakligt kopplat globalt mål är mål 11. Området kopplar dock till flertalet globala mål, då robusthet innefattar en mängd olika samhällsaspekter, såsom energi- och vattentillgång, sjukvård, infrastruktur och flera andra samhällsfunktioner. Det berör även frågor om jämlikhet och demokrati.

Säkra samverkan och strukturer för utveckling av den samhällstekniska infrastrukturen

Steg under programperioden ska ge grund och förutsättningar för det långsiktiga åtagandet om att utveckla en robust och fossilfri samhällsteknisk infrastruktur, som kräver samordning och samhandling mellan aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Steg innefattar att genomföra utredning av hur och om ett regionalt utvecklingsarbete kan bidra i omställningen till mer resurseffektiv och hållbar vattenanvändning i länets kommuner, samt av vilka synergier som kan nås mellan upp-

byggnad av civilt försvar och omställningen till ett fossilfritt län. En fördjupad analys av innovationspotentialen ska också genomföras, med framtagna förslag på hur innovationssystemet ska bidra till den regionala samhällsomställningen.

Steg innefattar också en genomförandeplan för infrastruktur för biodrivmedel och elektrifierade transporter samt framtagande av en regional plan för hur vi långsiktigt ska hantera eleffektfrågan samt för utbyggnad av digital infrastruktur i hela länet. Arbetet behöver samlat följas upp, utvärderas och vid behov utvecklas, och ansvar för arbetets olika delar fastställas. Genomgående ska eventuella målkonflikter i arbetet synliggöras och möjliga positiva synergieffekter säkras.

Huvudsakligen kopplade globala mål är mål 6 – sanitet och rent vatten, 7 - hållbar energi, samt 9 – hållbar industri, innovationer och infrastruktur samt nationella miljökvalitets- och generationsmål.

5.3 Indikatorer för En hållbart växande region

En hållbart växande region		
Indikator	Mål/inriktning	Kommentar
Miljökvalitetsmålen (index)	Sammanhållen positiv förflyttning av såväl målbedömning som av bedömningen av miljötillståndets utveckling.	Ny indikator i form av index för miljökvalitetsmålen. De tolv miljökvalitetsmålen följs upp årligen av Länsstyrelsen, i en Regional årlig uppföljning av Miljökvalitetsmålen för Uppsala län (RÅU). Respektive mål ges där en övergripande målbedömning, samt att en bedömning av miljötillståndets utveckling görs. Därtill ingår en kort beskrivning av länsövergripande insatser under respektive mål i RÅU. Indexet föreslås redogöra för den samlade utvecklingen inom de tolv målen genom ett indexvärde, som kan falla ut i en av fyra föreslagna graderingar: a) Positiv utveckling, b) I stort oförändrat, med positiva tendenser, c) I stort oförändrad, med negativa tendenser, d) Negativ utveckling. Fördjupad analys behövs för att ange mer nedbruten ambition 2024 resp 2030.
Antalet byggda bostäder	–	Från dagens RUS. Fördjupad analys behövs för att kunna ange numeriska målvärden för programperioden
God bebyggd miljö	Positiv förflyttning av såväl målbedömning som av bedömningen av miljötillståndets utveckling.	Ny indikator, som utgörs av ett av miljökvalitetsmålen och som kompletterar upp det mer kvantitativa antalet byggda bostäder. Bygger på RÅU. Fördjupad analys behövs för att ange ambition 2024 resp 2030.
Utsläpp av växthusgaser	De samlade utsläppen av växthusgaser ska minska med 75 % till 2040 (basår 1990)	Ny indikator. Målangivelse, som bygger på det nationella klimatmålet. Fördjupad analys behövs för att ange ambition 2024.
Tillgång till stabila mobila tjänster	2023 bör hela Uppsala län ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet (10 Mbit/s), där man normalt befinner sig.	Ny indikator. Såväl indikatorn och målvärde bygger på nationell bredbandsstrategi. Uppföljning sker nationellt av PTS, och avser mobiltäckning för mobil enhet, med kapacitet 10 Mbit/s alternativt 30 Mbit/s beroende på var man befinner sig, till exempel behövs det mer kapacitet i områden där många antas vistas samtidigt. Ytorna som följs upp består av områden där människor normalt (vanligtvis) befinner sig. I detta inkluderas till exempel alla bilvägar (stora och små), men inte områden hundratals meter in i skogen från en skogsbilväg. För att uppnå det övergripande målet och uppnå täckning som motsvarar 100 procent, skulle totalt sett 18 638 km ² behöva täckas.

...fortsättning

Indikator	Mål/inriktning	Kommentar
Tillgång till snabbt bredband	2025 bör hela Uppsala län ha tillgång till snabbt bredband (99,9% av alla hushåll och företag ska ha tillgång till minst 100 Mbit/s).	Från dagens rus, något justerad målangivelse (samt prolongerad). Bygger på och är harmoniserad med nationell bredbandsstrategi. Nationell uppföljning och redovisning genomförs av PTS. Nedbrutna målnivåer för år 2025: - 98 procent av alla hushåll och företag i Uppsala län bör ha tillgång till 1 Gbit/s. - 99,9 procent av alla hushållen och företag i Uppsala län bör ha tillgång till 100 Mbit/s. - 100 procent av alla hushåll och företag i Uppsala län bör ha tillgång till 30 Mbit/s
Kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor	Ska fördubblas till 2030 (basår 2006)	Från dagens RUS, befintlig målangivelse.
Kollektivtrafikens regionala tillgänglighet	Tillgängligheten ska vara/öka...	Ny indikator. Målvärden kompletteras.
Andelen kombinationsresor cykel – kollektivtrafik	Andelen kombinationsresor ska fördubblas till år 2030 (basår 2016), från 19 procent till 38 procent*	Ny indikator, som bygger på den regionala cykelstrategin.
Cykeltrafikens färdmedelsandel	Andelen cykeltrafik ska med tio procentenheter till år 2030 (basår 2016), från 13 procent till 23 procent*	Ny indikator, som bygger på den regionala cykelstrategin.
Produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn	Ökning av produktionsvärdet till 2030	Från dagens RUS. Fördjupad analys behövs för att kunna ange numeriska målvärden för programperioden.
Produktionen från jordbruks- och trädgårdssektorn	Produktionen ska öka/uppgå till...	Ny indikator, som kompletterar indikator avseende produktionsvärdet. Fördjupad analys behövs för att kunna ange målvärden för programperioden.

6. En nyskapande region

En nyskapande region innebär ett Uppsala län som är internationellt erkänt för en utmanings- och kunskapsdriven utveckling och hållbar tillväxt. Hela länet präglas av innovation, kreativitet och kompetens i såväl företag, offentlig sektor, som samhället i stort. Företag har goda förutsättningar för att starta och växa, och det finns en kompetensförsörjning som möter behoven. Vi har världsledande universitet, forskning och innovationssystem, som bidrar till att möta de stora samhällsutmaningarna.

Genom den regionala utvecklingsstrategin arbetar vi för att uppnå en nyskapande region. Detta sker med utgångspunkt i följande långsiktiga utvecklingsmål och prioriterade mål under programperioden.

De rådande och kommande samhällsutmaningar som vårt län och världen står inför ger behov av nyskapande och kreativitet. Ett välmående och växande näringsliv är avgörande för samhällsutvecklingen i Uppsala län.

Länets arbete för ett gott klimat för utveckling och hållbar tillväxt i hela länet främjar även globala mål. Behovet av utmaningsdriven innovation, såväl teknisk och affärsmässig som social och organisatorisk, är ett genomgående tema i Agenda 2030 och grundläggande för att klara de globala målen.

Ett nyskapande län med innovationskraft förutsätter vissa utvecklingsfaktorer. Ett brett urval av företag behövs för att svara upp mot invånarnas behov av service, handel och tjänster. Kompetensförsörjningen är ett strategiskt viktigt område för Uppsala läns omställningsförmåga och utvecklingskraft, då kompetensbrist idag är ett av de största tillväxthindren oavsett bransch och konjunkturläge.

Ett gott klimat för näringsliv, kultur- och civilsamhälle är av stor vikt för att gynna utveckling, där olika typer av företag, kreativa näringar och ideella organisationer ska känna stöd i att startas upp och

växa. Här är även besöksnäringen och det kulturella utbudet en viktig utvecklingsfaktor, som i samspel med andra faktorer kan öka attraktionskraften och den innovativa förmågan på en plats, samt locka till en vilja att bosätta sig och vilja verka inom länet och bidra till länets utvecklingskraft.

Att få till en omställning till ett fossilfritt samhälle under en kort tidsperiod ställer stora krav på innovationer och hållbar resursanvändning, samtidigt som det ger möjlighet för utveckling av lokala marknader och näringsliv.

Inom en nyskapande region arbetar vi mot tre långsiktiga utvecklingsmål om ett Uppsala län som erbjuder: Kompetens till länets företag och organisationer, Ett gott klimat för utveckling och hållbar tillväxt i hela länet samt Innovation för hållbar tillväxt och utveckling. **Prioriterat mål under programperioden 2021–2024 är En ökad utmanings- och kunskapsdriven tillväxt, utveckling och innovation.**

6.1 Långsiktiga utvecklingsmål för En nyskapande region

Långsiktiga utvecklingsmål	Kompetens till länets företag och organisationer	Ett gott klimat för utveckling och hållbar tillväxt i hela länet	Innovation för hållbar tillväxt och utveckling
Åtaganden	• Kunskap och dialog för en ökad matchning mellan utbildning och arbete • Attrahera kompetent arbetskraft till länet	• Utveckla en kulturregion med internationell lyskraft • Stöd till fler företag att bli internationellt verksamma • Genom en växande besöksnäring öka länets attraktivitet och förutsättningar för ett gott liv	• Utveckla det regionala företags- och innovationsstödsystemet • Skapa bättre förutsättningar för socialt entreprenörskap och sociala företag • Utveckla och koppla samman företag, akademi och offentliga organisationer inom länets viktiga fokusområden

6.1.1 Kompetens till länets företag och organisationer

Tillgång till tillräcklig och kompetent arbetskraft är avgörande för näringslivets och samhällets utveckling. Många olika aktörer, såväl privata som offentliga, behöver känna ansvar för och bidra till länets kompetensförsörjning.

Teknikutveckling, digitalisering samt nya produkter och produktionsprocesser ställer krav på välutbildade och kompetenta medarbetare. Uppsala län behöver kunna attrahera, välkomna och integrera spetskompetenser för att stärka framtida kompetensförsörjning. Ett ökat inflöde av högkvalificerad arbetskraft stimulerar innovation, förbättrar näringslivets förutsättningar att växa och stärker affärskontakter med omvärlden.

Länets arbetsgivare och utbildningssystem behöver erbjuda möjligheter till livslångt lärande för strategisk kompetensutveckling och karriärväxling. Det är av stor vikt att kompetensen hos alla länets invånare tas tillvara för att länets organisationer och näringsliv ska kunna verka och utvecklas.

Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet

Kunskap och dialog för en ökad matchning mellan utbildning och arbete

Samverkan krävs i arbetet för balans mellan utbud och efterfrågan på kompetens och arbetskraft på den regionala arbetsmarknaden i Uppsala län. Detta för att få en bättre matchning mellan exempelvis utbildningssystemet och länets bristyrken och regionala styrkeområden med tillväxtpotential. Här krävs en bred delaktighet av, och dialog mellan, berörda aktörer inom näringsliv, offentlig sektor, civilsamhälle och utbildningsaktörer.

För att kunna dimensionera insatser och utbildningar på rätt sätt för individer och aktörer inom kompetensförsörjningskedjan, behöver arbetet bygga på kunskapsunderlag som ger en gemensam bild och förståelse kring frågor gällande matchning i länet.

Teknikcollege och vård- och omsorgscollege är regionala samverkansplattformar där företag, utbildningar och andra relevanta aktörer samverkar för att gemensamt arbeta med kompetens- och utbildningsfrågor.

Attrahera kompetent arbetskraft till länet

Ett strukturerat arbete för att attrahera och integrera arbetskraft behövs i länet. Genom tillgång till utbildning av högsta kvalitet, goda livsvillkor med mötesplatser för kultur och nöjen samt tillgång till bostäder i attraktiva livsmiljöer ska fler lockas till regionen.

För positionen som ledande kunskapsregion är det viktigt att fler av länets studenter väljer att stanna kvar i området efter examen. Det gäller även för internationella studenter, där Uppsala universitet och SLU med sina mer än 3 000 internationella studenter per år utgör en bas i rekryterandet av talanger och spetskompetenser.

Utvecklingsmålets koppling mot globala mål:

Länets arbete med kompetens för länets företag och organisationer främjar även globala

mål. Utvecklingen lägger grund för att länets bidrag inom flera delmål för mål 8 - anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, och kopplar även till delmål under mål 4 - god utbildning för alla. Genom utveckling av kompetens bidrar arbetet även till de många globala mål och delmål som kräver kompetens och innovation.

6.1.2 Ett gott klimat för utveckling och hållbar tillväxt i hela länet

För att skapa ett gott klimat för länets näringsliv samt kultur- och civilsamhälle behöver olika behov mötas. För att nyttja den fulla kraften i länet krävs ett samspel mellan länets olika delar och aktörer. I det regionala utvecklingsarbetet bör civilsamhällets engagemang och kompetens som kunskaps- och röstbärare med lokal kännedom beaktas specifikt. För att kunna bo och verka i hela länet behöver det finnas tillgänglig offentlig och privat service inom rimliga avstånd, tillgänglig kollektivtrafik och digital infrastruktur.

Länets kommuner behöver sträva efter att erbjuda ett så bra företagsklimat som möjligt för att underlätta för fler människor att starta företag, samt för att redan etablerade företag ska få stöd att växa. Fler nystartade företag bidrar till ökad dynamik i ekonomin och kan bidra till en mer diversifierad arbetsmarknad. Ett gott företagsklimat kännetecknas av bland annat god service genom effektiv hantering, bra bemötande samt e-tjänster av god kvalitet för ansökningar, tillstånd och kommunikation med myndigheter. Det kan exempelvis även handla om att undersöka möjligheterna till ökad samordnad myndighetstillsyn för

att minska företagets administrativa börda. Med lättillgänglig service blir det lätt att göra rätt.

För att möta behov och stimulera entreprenörskap och företagande på ett tydligare sätt, finns ett ökat behov av målgruppsanpassat stöd. Det gäller exempelvis att underlätta för landsbygdsföretagen, ge riktad stöd till företag i olika kategorier eller genomföra tematiska satsningar på exempelvis ungt eller socialt företagande.

För att möta konkurrensen om kompetens, företag och investeringar mellan platser i världen behövs ett samordnat regionalt etableringsfrämjande arbete. Var för sig har endast ett fåtal kommuner resurser att ensamma söka upp och bearbeta potentiella etablerare. Det är viktigt att visa vilka förutsättningar som kan tillhandahållas vad gäller tillgång till exempelvis kompetens, markberedskap, kommunikationer, tillstånd och servicegrad. Att ge goda förutsättningar för nya etableringar och investeringar är av vikt även när det gäller att skapa möjligheter till internationalisering för fler små och medelstora företag. De internationella studenterna vid Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet SLU tillför viktiga perspektiv för organisationer som vill internationalisera sig.

Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet

Utveckla en kulturregion med internationell lyskraft

Den regionala samverkan med det professionella kulturlivets institutioner och huvudmän, liksom med civilsamhällets företrädare, ska underlätta för konstnärliga yrkesgrupper inom olika konstområden att kunna leva och verka i regionen. Dessutom ska nya konstnärskap uppmuntras och stärkas. Starka nätverk, såväl nationella som internationella, utgör grunden för ett levande och nyskapande konst- och kulturliv, varför internationell och interregional samverkan är av vikt.

Kreatörer, kulturaktörer och kulturskapare ska beredas olika typer av plattformar där möten kan ske och nya idéer födas. För att bidra till utvecklingskraft, gynna kreativitet och innovationsförmåga samt öka möjligheten till kreativa kluster i länet, ska kulturella och kreativa näringar (KKN) ges goda möjligheter att växa. Dessa näringar kan verka gynnsamt för flera branscher och utgör en stor potential för Uppsala län, exempelvis är produktionsincitament en näringspolitisk åtgärd för att bland annat attrahera och säkra investeringar i film- och TV-inspelningar. Digitaliseringens och teknikens möjligheter ska tas tillvara inom konst- och kulturområdet och kulturarvet beaktas.

Stöd till fler företag att bli internationellt verksamma

I Uppsala län verkar stora bolag med globala marknader och partnerskap. De mindre bolagen hamnar dock efter i internationaliseringen jämfört med övriga riket. Det finns således en outnyttjad potential för utveckling och tillväxt på marknader utanför Sverige för länets småföretag. Främjande av internationalisering (export, import, internationella partnerskap) måste fortsatt intensifieras, bland annat genom Regional exportsamverkan som erbjuder samlade och koordinerade stödtjänster genom regionalt och nationellt partnerskap.

Genom en växande besöksnäring öka länets attraktivitet och förutsättningar för ett gott liv

Investeringar i arenor och upplevelseanläggningar, infrastruktur, ledssystem, restauranger, handel och nöjesutbud stärker länet som en plats där man vill leva, bo och verka. Besöksnäringen skapar attraktionskraft, sysselsättning och ger förutsättningar för en levande landsbygd. Uppsala län har en framstående position inom möten och evenemang, där ett dynamiskt näringsliv, två lärosäten, en stark infrastruktur och det geografiska läget skapar ett gynnsamt läge för fortsatt utveckling. Länet har stark potential att skapa fler konkurrenskraftiga upplevelseprodukter inom natur- och kulturområdet, med utgångspunkt i den efterfrågan som finns såväl nationellt som internationellt. Ett väl fungerande nätverk av företagsfrämjande organisationer kan stötta och skapa förutsättningar för besöksnäringen att fortsätta växa hållbart.

Utvecklingsmålets koppling mot globala mål:

Länets arbete för ett gott klimat för utveckling och hållbar tillväxt i hela länet

främjar även globala mål. Huvudsakligt kopplat är mål 8 – anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, och dess delmål. Kopplar även mot delmål om skydd av kulturarv (11.4) och om ökad inkludering (10.2).

6.1.3 Innovation för hållbar tillväxt och utveckling

Rådande samhällsutmaningar är många gånger komplexa, vilket kräver att lösningarna baseras på kunskap som samproduceras i gränslandet mellan forskning, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle. På så vis kan utmaningar och kunskap användas som grund för innovation och utveckling av näringslivet. Här har Uppsala län stora möjligheter med två lärosäten, en utvecklad och stödjande offentlig sektor och civilsamhälle i en liten geografi med närhet mellan människor.

För att säkra och stärka positionen som en nyskapande region och vidga arbetsmarknaden genom fler konkurrenskraftiga företag, behöver förutsättningarna för innovation och entreprenörskap ständigt ses över och förbättras. I omställningen till

ett mer resurseffektivt och fossilfritt välfärdssamhälle ligger stora utmaningar, men också tydliga möjligheter för aktörer och regioner som genom innovation och entreprenörskap vill vara med och driva utvecklingen. Allt fler företag i olika branscher vittnar om att högt satta hållbarhetsmål stimulerar innovationstakten och affärsmöjligheter, reducerar kostnader och stärker varumärken som ansluter sig till förändringarna. I en växande cirkulär och biobaserad ekonomi och ett fossilfritt samhälle har exempelvis en framgångsrik och innovativ skogsnäring och skogsråvaran en viktig roll. Genom innovationer kommer nya biobaserade resurseffektiva produkter kunna konkurrera med fossila motsvarigheter och bygga en mångsidig bioekonomi.

För att möta framtidens utmaningar krävs en god digital infrastruktur, en högre implementering av digitala lösningar samt en ökad mognadsgrad i företag och organisationer att använda digitaliseringsens möjligheter

Den offentliga upphandlingen inom länet omfattar många olika produkter och tjänster, för betydande belopp årligen. Länets offentliga aktörer kan aktivt bidra till innovation och utveckling inom flera områden genom att nyttja den kraft som finns i offentlig upphandling. Val av upphandlingsform, hållbarhetskrav, samt fokus på lokalproducerade varor är exempel på sätt att driva utveckling genom upphandling. Att öppna upp verksamheter för nya innovationer, genom att exempelvis nyttja innovationsupphandlingar som omställningskraft, är ytterligare ett sätt för offentliga aktörer att påverka länets nyskapandeförmåga.

Inom universiteten bedrivs forskning som leder till ny kunskap med bidrag till samhällsutvecklingen. Ett område där forskning och innovation bidrar till att utveckla verksamheten är hälso- och sjukvården. Akademiska sjukhuset är en del av och bidrar till den regionala utvecklingen. Akademiska sjukhuset är ett av landets sju universitetssjukhus, med uppdrag att leverera avancerad sjukvård och att bedriva medicinsk och farmaceutisk forskning och utbildning i samarbete med Uppsala universitet. Inom hälso- och sjukvården sker patientnära klinisk forskning, som kan vara en stark plattform för innovationer och industriell utveckling.

I syfte att attrahera talanger, kapital och internationella partnerskap positionerar sig Europas regioner i regionspecifika styrkeområden. Uppsala län med en stor bredd inom både akademi och näringsliv måste ha mod och ambition att kraftsamla för innovation och hållbar tillväxt inom de områden där det finns störst potential och som kan ge länet internationell lyfskraft.

Arbets sättet smart specialisering syftar till att prioritera, organisera och gemensamt utveckla befintliga regionala tillgångar inom länets styrkeområden för att skapa värden för användare och samhälle. Detta tydliggör för omvärlden vad

Uppsala län är bra på och vilka målgrupper dessa styrkeområden riktar sig mot, samtidigt som det är viktigt att hela tiden förhålla sig till omvärlden och söka funktionella partnerskap bortanför administrativa geografiska gränser.

Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet

Utveckla det regionala företags- och innovationsstödsystemet

Länet har ett starkt stödsystem för företag och innovationer, vars syfte är att främja näringslivets fortsatta utveckling. Skapandet av mötesplatser och miljöer lägger grunden för nya kopplingar mellan forskning och näringsliv, offentliga och privata aktörer, entreprenörer och investerare. Samordning behövs för att hjälpa företag och innovatörer att hitta rätt i det existerande nätverket.

Skapa bättre förutsättningar för socialt entreprenörskap och sociala företag

Socialt entreprenörskap kan bidra till innovativa lösningar på ofta både akuta och komplexa samhällsproblem av stor vikt för länets fortsatta utveckling. Sociala företag kan bidra till ett bättre samhälle genom att integrera människor som annars står längre ifrån arbetsmarknaden. Att ta tillvara initiativ inom både socialt entreprenörskap, sociala företag och arbetsintegrerande sociala företag och se dessa som värdefulla aktörer i utvecklingen av ett hållbart samhälle är av stor vikt. Genom en tydligare och mer framträdande roll kan dessa bidra till att länet som helhet blir bättre på att hantera sociala utmaningar i samhället.

Utveckla och koppla samman företag, akademi och offentliga organisationer inom länets viktiga fokusområden

Uppsala län har en bredd av konkurrenskraftiga företag och branscher som ytterligare kan utvecklas och kopplas samman. En fördjupning av detta görs i arbetet kring länets strategi för smart specialisering.

Uppsala läns regionala fokusområden:

- I länet finns kunskapsintensiva industriföretag och *avancerad produktion* som håller hög internationell klass inom områden som massatillverkning, kärnkraft, verktygstillverkning, specialgjutning, pulvermetallurgi, specialkablage och bioläkemedel. Nya produktionsmetoder i industrin som öppnar för nya smarta och mer hållbara material samspelar med forskning och utbildning kring materialutveckling och industriell IT.
- Inom *energi- och miljöområdet* utvecklas ny teknik för produktion, lagring och styrning av energi. Detta är metoder som understödjer övergången till en ekonomi med optimerad resursanvändning och minskade koldioxidutsläpp, vilket svarar mot viktiga samhällsutmaningar och har stark potential att etableras internationellt. Utvecklingen av nya mer hållbara energilösningar samspelar med energirelaterad forskning och utbildning.
- *Gröna näringar* är ett område under stark utveckling, inte minst utifrån ett ökande behov av nya sätt att producera och konsumera livsmedel. Länet har goda förutsättningar att möta det behovet, med flera företag som har tekniklösningar för cirkulär produktion i kombination med den kompetens som finns vid våra lärosäten.
- Inom *tech-branschen* sker snabb utveckling med många nya företag som etablerar sig globalt redan från första dagen. Branschen präglas av snabb tillväxt och kan dra nytta av den utvecklingskraft och de nätverk som finns i länets innovations- och företagsstödsystem.
- *Life science* är en viktig industri för Sverige och med särskild relevans för Stockholm-Uppsalaregionen. Det handlar om bland annat läkemedel, bioprocess, medicinteknik, diagnostik och behandlingsmetoder som bidrar till bättre vårdkvalitet, ökad hälsa och ett längre liv med kvalitet för en befolkning som blir allt äldre.

Utvecklingsmålets koppling mot globala mål:

Arbetet med utvecklingsmålet Innovation för hållbar tillväxt och utveckling behandlar särskilt mål 3, 7, 8, 9, 10 och 12, men främjar samtliga delar av Agenda 2030 som lyfter vikten av innovation.

6.2 Prioriterat mål under programperioden för En nyskapande region

Prioriterat mål 2021-2024
och delområden

En ökad utmanings- och kunskapsdriven hållbar tillväxt, utveckling och innovation

För att gå mot målet ska steg och insatser ske för att ta fram en strategi för smart specialisering, mobilisera aktörer inom det regionala företags- och innovationsstödsystemet samt för att stärka kompetensförsörjningen till länets företag och organisationer.

I arbetet att sträva mot det strategiska utvecklingsområdet En nyskapande region, de långsiktiga utvecklingsmålen, samt mot de globala målen är **En ökad utmanings- och kunskapsdriven tillväxt, utveckling och innovation** ett prioriterat mål under programperioden 2021–2024.

6.2.1 En ökad utmanings- och kunskapsdriven hållbar tillväxt, utveckling och innovation

Uppsala län ska nyttja länets stora potential med två ledande universitet, ett starkt näringsliv och flera myndigheter på en liten geografisk yta för att skapa innovationer och företag med särskilda möjligheter att bidra med lösningar på länets och världens samhällsutmaningar. Genom att identifiera och redogöra för hur aktörer i Uppsala län bidrar med lösningar på dessa samhällsutmaningar, kan ökad framtidstro skapas i länet och länet kan ges internationell lyskraft.

För att gå mot målet ska det under programperioden tas fram en strategi för smart specialisering. Strategin syftar till att definiera och utveckla områden och teman där länet har särskilt goda förutsättningar att bidra med lösningar på samhällsutmaningar genom utmanings- och kunskapsdriven innovation. Strategin tar avstamp i länets befintliga fokusområden (se punkt 6.1.3) men kan även omfatta nya områden. Inom dessa områden ska företag, akademi och offentlighet kunna gå samman för att med gemensamma resurser underlätta för helt nya innovationer, företag och framtidsbranscher.

Steg innefattar att mobilisera aktörer inom det regionala företags- och innovationsstödsystemet kring identifierade utmaningar. Steg innefattar även arbete för en stärkt kompetensförsörjning för att kunna möta utmaningar och ta tillvara på möjligheter till innovation och förnyelse. En regional behovsbild ska tas fram för att fungera som en plattform för gemensam dialog kring hur länet kan möta den regionala arbetsmarknadens kompetensbehov.

Vi behöver ha beredskap för och en förmåga att bidra till hantering av effekter på näringslivet med anledning av Covid-19-pandemin.

Kopplade globala mål är mål 4, 5, 8, 9 och 12.

4 GOD UTBILDNING FÖR ALLA

5 JÄMSTÄLLDHET

8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT

9 HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

6.3 Indikatorer för En nyskapande region

En nyskapande region		
Indikator	Mål/inriktning	Kommentar
BRP/capita	–	Ny indikator. Fördjupad analys behövs för att kunna ange målvärden för programperioden. Ev komplettering av delkomponenten inkomstsumma.
Privata och offentliga investeringar i FoU och dess andel av BRP	–	Från dagens RUS. Bygger på Europa 2020-målen. Fördjupad analys behövs för att kunna ange målvärden för program-perioden. Målvärden bör sättas för såväl privata som offentliga investeringar.
Arbetsgivares bedömning av tillgång till arbetskraft	Upplevd brist på arbetskraft ska vara lika med eller lägre än jämförbara län.	Ny indikator som utgår från Arbetsförmedlingens prognos-arbete. Fördjupad analys behövs för att kunna ange målvärden för programperioden. Målvärden bör anges samlat, samt särredovisas för privata respektive offentliga arbetsgivare.
Antalet nystartade företag	–	Denna indikator föreslås ev att ersättas. Arbete pågår.

7. Genomförande - från vision till handling

De beslut som fattas idag formar framtidens samhälle. Denna strategi visar på en riktning framåt och pekar ut vad vi i länet vill göra för att röra oss i mot visionen om *Ett gott liv i en nyskapande hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft*. Denna vision kan bara förverkligas om aktörerna i länet drar åt samma håll och fokuserar på genomförandet.

Samverkan som strategi

För att klara de stora samhällsutmaningar och den snabba förändringstakt vi står inför krävs fördjupad samverkan och partnerskap mellan länets aktörer, såsom Region Uppsala, kommunerna i länet, Länsstyrelsen i Uppsala län och andra myndigheter, universiteten samt näringsliv, organisationer och civilsamhälle.

Denna fördjupade samverkan mellan länets olika delar och aktörer – i hela länet – är i Uppsala län en strategi för att skapa gemensam kraftsamling.

I Uppsala län finns en god samverkanskultur som vi ska bygga vidare på. En god samverkanskultur är inte bara en förutsättning för att lyckas genomföra strategiska utvecklingsinsatser på länsnivå, den kan i sig utgöra en grund för konkurrenskraft. Att vi är bra på att samverka är en styrka i sig.

Olika grader av samverkan och koordinering

I det regionala utvecklingsarbetet sker olika grad av samverkan och koordinering. Vi behöver inte alltid göra allting tillsammans, samtidigt, eller på samma sätt. Men ibland krävs en högre grad av samverkan och koordinering.

I de breda insatserna sker det oftast genom att var och en i sina ordinarie verksamheter drar åt samma håll. Kraftsamlingen sker då genom att olika aktörer arbetar i samma riktning (jfr inriktningarna som ges under respektive Långsiktiga utvecklingsmål). I vissa frågor där vi har gemensamma åtaganden kompletterar vi varandra i genomförandet, och var och en bidrar med sin del i förändringen som behöver ske (jfr vad som beskrivs under vissa Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet). Inom andra områden behöver en gemensam

Olika grader av samverkan och koordinering i det regionala utvecklingsarbetet

Var och en arbetar i linje med en inriktning.

I sin verksamhet, på sitt sätt.

Exempel: Möjliggörande av ett livslångt lärande

Var och en uppfyller sin del av ett åtagande.

I sin verksamhet, på sitt sätt.

Exempel: Hållbarhetslöften i länets klimatarbete

Mer traditionell samverkan.

Frågor och ansvar hanteras mellan aktörer.

Exempel: Närvårdssamverkan i länet

Aktörer arbetar tillsammans för att ta sig an en större utmaning.

Aktiv samhandling och koordinering

Exempel: Eleffektsfrågan

hantering ske, och vissa frågor och ansvar fördelas. För andra frågor är utmaningarna och osäkerheterna större, det kanske finns organisatoriska mellanrum att fylla, och vi måste agera gemensamt i utvecklingsarbetet för att skapa förflyttning (jfr vad som beskrivs under vissa *Åtaganden i det Långsiktiga utvecklingsarbetet* och *Steg under programperioden* under prioriterade mål).

Ledarskap och ägarskap

De komplexa samhällsutmaningarna kräver ledarskap som kan bygga och skapa framtiden tillsammans. Regionalt ledarskap innebär att skapa engagemang i processer där resultaten inte alltid är kända, men där en förflyttning ska skapas av olika aktörer på

flera nivåer. Det regionala ledarskapet ägs inte enbart av en utpekad regionalt utvecklingsansvarig aktör, utan av en rad olika aktörer som kan och ska ta en ledarroll beroende på område och tillfälle.

Regional utveckling innebär att tillsammans ta ansvar tvärs igenom organisatoriska och tanke-mässiga stuprör. För att gå från en beslutad strategi till ett framgångsrikt genomförande, behöver vi kontinuerligt tydliggöra uppdraget och ägarskapet för varandra.

Strukturer för ökad regional samverkan i länet

Region Uppsala ansvarar för att leda och driva på det regionala utvecklingsarbetet tillsammans med länets kommuner, Länsstyrelsen, universiteten

och övriga berörda statliga myndigheter, samt företrädare för berörda organisationer och näringsliv.

Den strategiska samverkan mellan Region Uppsala och länets åtta kommuner sker inom ramen för den samverkansstruktur som etablerats med ett Regionalt Forum för ledande politiska företrädare och regionala samråd för hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO), samt ett samråd för kultur. Regionalt Forum är bildat för att Region Uppsala och kommunerna tillsammans ska finna lösningar på gemensamma frågor och utmaningar. Till den politiska samverkansstrukturen knyts den Regionala ledningsgruppen (RLG) som har ansvar för de strategiska frågorna och samverkansstrukturerna på tjänstepersonsnivå.

Den befintliga samverkansstrukturen är utgångspunkten för att organisera det regionala utvecklingsarbetet. Men där denna struktur inte räcker till, behöver vi vara öppna för att förändra den eller hitta nya mer ändamålsenliga samverkansformer, om det krävs för att skapa partnerskap för ett effektivt sektorsövergripande genomförande.

Former för genomförandet

Budgetar och verksamhetsplaner, strategier och handlingsprogram, projekt och investeringar, översiktsplaner och insatser hos länets aktörer är alla på ett eller annat sätt en del av regionens utveckling. Utvecklingsstrategin blir gemensam och användbar – och får genomförandekraft – om alla utvecklingsaktörer i länet länkar in utvecklingsstrategin i sin ordinarie styrning, samt har den som utgångspunkt när styrdokument beslutas och samverkansinsatser inleds.

Överenskommelser om samverkan mellan Region Uppsala och andra regionala nyckelaktörer, såsom universiteten och Länsstyrelsen, finns till del på plats, men ska även utarbetas där behov finns. Samverkan inom andra nätverk och grupper ska baseras på tydliga uppdrag, syfte och mål.

Konkreta handlingsplaner finns till del på plats i det regionala utvecklingsarbetet, men ska även arbetas fram för de steg och insatser som ska tas under respektive prioriterade mål under programperioden. Dessa genomförandeplaner ska utgöra ett

stöd i genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin, och den del av samverkansstrukturen som har ett koordinerande ansvar för ett område ska också ansvara för framarbetandet av genomförandeplaner. Samtliga genomförandeplaner ska säkras mot Agenda 2030 med framarbetad metod. Vid behov ska enhetliga uppdragsbeskrivningar och/eller projektplaner användas. Behov av och initiativ till nya genomförandeplaner, samt behov av justering av befintliga sådana, kan lyftas av alla aktörer och hanteras i den ordinarie samverkansstrukturen.

Finansiering av genomförandet

Alla aktörer uppmanas att lyfta in de frågor man planerar att bidra med i sina respektive planeringsunderlag, verksamhetsplaner och budgetar, redan från utvecklingsstrategins fastställande och allteftersom handlingsplaner upprättas i arbetet. Att länet kraftsamlar tillsammans innebär att vi alla bidrar till genomförandet av strategin med såväl kompetenser som resurssättning.

Uppsala län ska dra nytta av den erfarenhet och kunskap länet har för att konkurrera om kompletterande regionala, nationella och internationella finansieringsmöjligheter. Länet och länets utvecklingsagenda har goda möjligheter att på olika vis knyta till sig finansiering – med det krävs både strategiskt agerande och aktiva operativa insatser för att ta tillvara dessa möjligheter. Det är viktigt att arbeta för en tilldelning av nationella infrastruktur- och utvecklingsanslag som svarar upp mot länets befolknings- och sysselsättningstillväxt. För att länet ska kunna bära sin del av landets utveckling krävs det statliga investeringar i infrastruktur, där utgångspunkten är att statlig infrastruktur ska bekostas av staten. Möjligheten att använda kompletterande finansiering genom en kombination av offentliga och privata medel kan prövas. Region Uppsala finansierar vissa företags- och innovationsstödsaktörer med årliga verksamhetsstöd. Dessa kombineras med årliga uppdragsavtal. Region Uppsala fördelar även statliga projektmedel som ska verka för att uppfylla strategin.

Uppföljning, lärande och strategiska kontrollstationer

Den regionala utvecklingsstrategin ska vara ett levande styrdokument, och det regionala utvecklingsarbetet ska vara ett levande arbete. Arbetet med uppföljning och analys ska ge oss bättre förutsättningar att välja rätt insatser, följa pågående arbete, analysera uppnådda resultat och dra lärdomar för att utveckla arbetet. En tydlig långsiktig inriktning och uthållighet måste kombineras med aktiv förmåga till anpassning.

Den regionala utvecklingsstrategin och dess genomförande ska följas upp på flera nivåer, i syfte att styra mot effektivitet i arbetet och önskade resultat/effekter.

Länets generella utveckling följs upp genom de indikatorer som är kopplade mot respektive strategiskt utvecklingsområde. Dessa ger en bild av den mer övergripande långsiktiga utvecklingen för länet inom utpekade områden.

Ett generellt utvecklingsbehov finns kring mer evidensbaserade processindikatorer för det regionala utvecklingsarbetet, som styr mot önskade resultat och effekter utifrån de konkreta utvecklingsåtgärder som genomförs. Ett utvecklingsarbete bör ske under programperioden för att ta fram förslag på sådana indikatorer. Inriktningen är att ha en över åren relativt stabil grupp indikatorer, inte minst för jämförbarhetens skull.

Region Uppsala svarar för att årligen sammanställa en redovisning av utfallen för dessa indikatorer. Som komplement till denna indikatorsammanställning inkluderas årligen en sammanställning av utfallet av SKR:s framarbetade Agenda 2030 nyckeltal för länet, uppdaterad omvärlds- och nulägesanalys av länet, samt att olika tematiska och fördjupande analyser genomförs enligt plan och/eller vid behov. Denna uppföljning och dessa analyser ställs till länets aktörers förfogande.

Åtaganden i det långsiktiga utvecklingsarbetet ska på ett övergripande plan följas upp årligen av respektive ansvarig gruppering i samverkansstrukturen, med syfte att få en bild av gjorda insatser, en bedömning om huruvida insatserna bidrar till måluppfyllelse, samt för att få underlag för att bedöma åtagandenas giltighet och relevans. Denna uppföljning genomförs av respektive berörd del i samverkansstrukturen.

Steg under programperioden kopplade till prioriterade mål följs löpande upp i respektive del av samverkansstrukturen, i syfte att strategiskt styra arbetet framåt och mot önskade resultat. Regional ledningsgrupp och Regionalt forum ska löpande under året få en bild av progress i arbetet, avvikelser, behov av åtgärder eller ny styrning.

Uppföljning/utvärdering av organisering, strukturer och arbetssätt i det regionala utvecklingsarbetet ska ske löpande genom Region Uppsalas försorg, efter inriktning från Regional ledningsgrupp (RLG).

Regionalt forum ska årligen ges möjlighet att aktivt ta ställning till relevans och inriktning avseende strategins indikatorer, åtaganden samt det arbete som bedrivs inom ramen för de prioriterade målen.

Genomförandets koppling mot globala mål:

Länets arbete för att säkerställa genomförandet av den regionala utvecklings-

strategin är direkt kopplat till mål 17 – Genomförande och Partnerskap.

8. RUS i korthet

En region för alla – i korthet			
Mål	Åtaganden/steg (i korthet)	Huvudsakligt koordinerande ansvar i samverkansstrukturen (prel)	Uppföljning
Långsiktigt utvecklingsmål Ett hälsofrämjande samhälle	• Omställning till en effektiv och nära vård • Främja hälsosamma levnadssätt	HSVO HSVO	Årligen Årligen
Långsiktigt utvecklingsmål Ett öppet och inkluderande samhälle	• Ge ökade möjligheter till digital kompetens och tillit för inkludering och delaktighet • Ta tillvara civilsamhällets kraft och engagemang	RLG RLG	Årligen Årligen
Långsiktigt utvecklingsmål Utbildning och sysselsättning för alla	• Skapa goda möjligheter till ett livslångt lärande • Möjliggöra egen försörjning på en mer jämställd, jämlik och växande arbetsmarknad	Skolchefsgruppen FIA	Årligen Årligen
Prioriterat mål 2021-2024 En hälsofrämjande och nära vård	• Utveckla en förnyad vårdstruktur i länet • Vidareutveckla det förebyggande arbetet avseende barn och ungas psykiska hälsa	I enlighet med beslut HSVO	I enlighet med beslut Kvartalsvis mot RLG, halvårsvis mot Regionalt Forum
Prioriterat mål 2021-2024 Ett gott samhällsklimat med tillit och inkludering	• Klarlägga nuläge • Utredda möjliga insatser • Ta fram beslutsunderlag med förslag på kommande steg, ansvar, tidplan	RLG RLG RLG	Kvartalsvis mot RLG, halvårsvis mot Regionalt Forum
Indikatorer	• Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år • Tilliten bland länets invånare • Andelen sysselsatta i åldrarna 20–64 år • Ekonomisk utsatthet/jämlikhet • Regioninvånarnas självskattade hälsa, med minskade skillnader mellan grupper och individer. • Ungdomars självskattade hälsa		Årligen Årligen Årligen Årligen Årligen I anslutning till LHU

En hållbart växande region – i korthet

Mål	Åtaganden/steg (i korthet)	Huvudsakligt koordinerande ansvar i samverkansstrukturen (prel)	Uppföljning
Långsiktigt utvecklingsmål Tillgängliga och hållbara transporter	• Ta stegen mot en regional godsstrategi • Utveckla en samhällsplanering för hållbart resande	RLG Samhällsutvecklingschefs nätverket	Årligen Årligen
Långsiktigt utvecklingsmål Säkra och attraktiva städer och livsmiljöer	• Planera för och bygga fler bostäder samt utveckla befintligt bostadsbestånd i en god bebyggd miljö • Utveckla en robust och fossiloberoende samhällsteknisk infrastruktur • Utveckla den digitala infrastrukturen	Chefs nätverket för samhällsutveckling RLG RLG	Årligen Årligen Årligen
Långsiktigt utvecklingsmål Livskraftiga naturmiljöer och hållbar livsmedelsförsörjning	• Samverkan för att uppnå de nationella miljömålen • Ökad samverkan och kunskapsöverföring inom länet för hållbar livsmedelsförsörjning	Miljö- och klimatrådet Länsstyrelsen och Region Uppsäl	Årligen Årligen
Prioriterat mål 2021-2024 En hållbar och robust regional samhällsplanering och infrastruktur	• Beskrivning av området och tänkbara steg, samt beslutsunderlag avseende regional samhällsplanering. • Säkra nödvändiga analyser, mobilisering av aktörer, samt planering för samhällets robusthet och kontinuitet. • Övergripande styrning av olika arbetspaket avseende utveckling av robust och hållbar infrastruktur avseende bl.a.; biodrivmedel, innovation, bredband, eleffekt2040, vattenhushållning	RLG Länsstyrelsen RLG (med utpekade ansvar för underliggande arbetspaket)	Kvartalsvis mot RLG, halvårsvis mot Regionalt Forum
Indikatorer	• Miljökvalitetsmålen (index) • Antalet byggda bostäder • God bebyggd miljö (från miljökvalitetsmålen) • Utsläpp av växthusgaser, inkl. särredovisning trafik och transporter • Tillgång till stabila mobila tjänster • Tillgång till snabbt bredband • Kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor • Kollektivtrafikens regionala tillgänglighet • Andelen kombinationsresor cykel – kombinationsresor • Cykeltrafikens färdmedelsandel • Produktionen från jordbruks- och trädgårdssektorn • Produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn		Årligen Årligen Årligen Årligen Årligen Årligen Årligen Årligen Årligen Årligen Årligen Årligen

En nyskapande region – i korthet

Mål	Åtaganden/steg (i korthet)	Huvudsakligt koordinerande ansvar i samverkansstrukturen ^(prel)	Uppföljning
Långsiktigt utvecklingsmål Kompetens till länets företag och organisationer	• Kunskap och dialog för en ökad matchning mellan utbildning och arbete • Attrahera kompetent arbetskraft till länet	Region Uppsala HR-chefsnätverket	Årligen Årligen
Långsiktigt utvecklingsmål Ett gott klimat för utveckling och hållbar tillväxt i hela länet	• Utveckla en kulturregion med internationell lyskraft • Stöd till fler företag att bli internationellt verksamma • Genom en växande besöksnäring öka länets attraktivitet och förutsättningar för ett gott liv	Samråd kultur Regional exportsamverkan Besöksnäringens nätverket	Årligen Årligen Årligen
Långsiktigt utvecklingsmål Innovation för hållbar utveckling och tillväxt	• Utveckla det regionala företags- och innovationsstödsystemet • Skapa bättre förutsättningar för socialt entreprenörskap och sociala företag • Utveckla och koppla samman företag, akademi och offentliga organisationer inom länets viktiga fokusområden	Region Uppsala RLG Region Uppsala	Årligen Årligen Årligen
Prioriterat mål 2021-2024 En ökad utmanings- och kunskapsdriven tillväxt, utveckling och innovation	• Utveckling och implementering av smart specialiseringsstrategi och regionala utvecklingsområden • Utveckling av arbetssätt och kompetens, samt mobilisering av aktörer inom företags- och innovationsstödsystemet • Framtagande av kunskapsunderlag avseende länets kompetensbehov, samt deltagande i samarbeten avseende detta	Region Uppsala Region Uppsala Region Uppsala	Kvartalsvis mot RLG, halvårsvis mot Regionalt Foru
Indikatorer	• BRP • Privata och offentliga investeringar i FoU och dess andel av BRP • Arbetsgivares bedömning av hur lätt/svårt det är att rekrytera • Antalet nystartade företag		Årligen Årligen Årligen Årligen

Barn- och utbildningsförvaltningen
Lisbeth Bodén

Kommunstyrelsen

Yttrande över Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi för Uppsala län

Barn- och utbildningsnämnden har beretts möjlighet att lämna synpunkter på remissversionen av den regionala utvecklingsstrategin 2021-2024 (RUS).

I strategiförslagets svarsbilaga ombeds remissinstanserna att yttra sig kortfattat utifrån strategins styrkor och förslag på ändringar av huvudrubrikernas innehåll.

Synpunkter på strategiförslaget

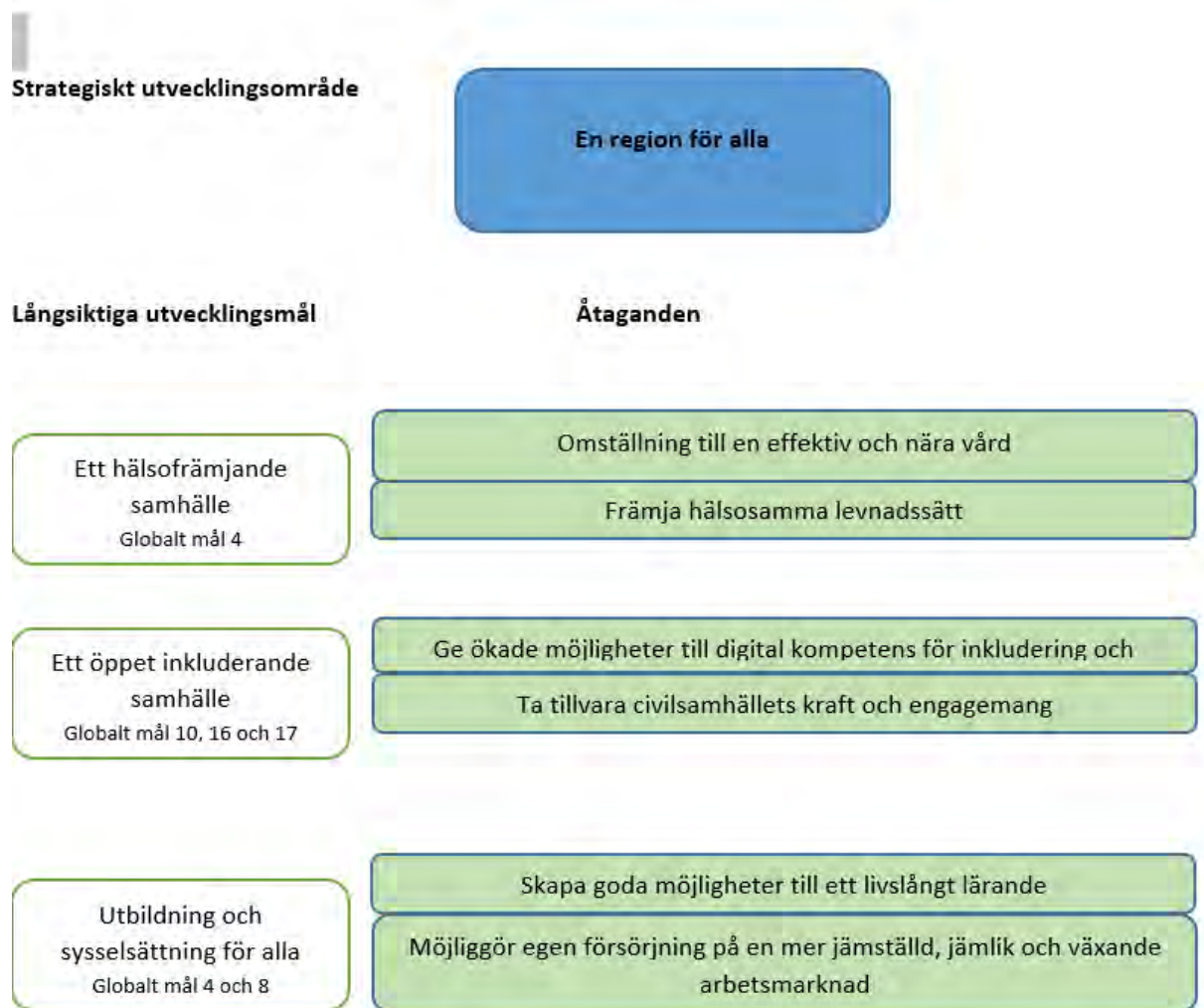
Barn- och utbildningsnämnden anser att den regionala utvecklingsstrategins vision, ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft, är eftersträvaransvärd. Den regionala utvecklingsstrategin är ett bra verktyg i det regionala tillväxtarbetet. Den ger en bra och samlad bild över regionens tillgångar och hur dessa bör utvecklas.

Strategiförslaget är omfattande och konkretiseras i tre strategiska utvecklingsområden med totalt indikatorer som ska mäta delmålen.

Barn- och utbildningsnämnden anser att en samlad bild som introduktion till kap 4, 5 och 6 bör finnas med. Detta skulle underlätta målöversikten och de åtaganden samt prioriterade mål som finns. Ett förslag för detta presenteras på nästa sida.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Lisbeth Bodén

Förslag till samlad skiss i introduktionen för kapitel 4,5 och 6

Kopplingen mellan de utvalda delmålen/inriktningarna för de strategiska utvecklingsområdena och indikatorerna som ska mäta måluppfyllelsen blir för abstrakta samt generella och konkretiseras inte närmare. Målangivelserna för indikatorerna är inte alltid färdigställda utan arbete pågår för att identifiera och föreslå indikatorer.¹

¹ Se mål under 4.3 gällande ekonomisk utsatthet/jämlikhet, ungdomars självskattade värde, tilliten bland länets invånare.

Barn- och utbildningsförvaltningen
Lisbeth Bodén

Barn- och utbildningsnämnden anser att kopplingen mellan mål/inriktning och indikatorer bör finnas klart när ett förslag på strategi väl överlämnas till remissinstanser.

Vidare saknas konkreta förklaringar av kopplingen mellan dem integrerade Agenda 2030-målen i den regionala utvecklingsstrategin. Barn- och utbildningsnämnden anser att en grundligare förklaring av Agenda 2030-målen och deras korrelation till delmål/inriktning inom de strategiska utvecklingsområdena bör tydliggöras och förklaras närmare avseende samband och aktiviteter för att nå de uppsatta målen för Agenda 2030. I det nuvarande förslaget så förutsätts det att när väl delmål för utvecklingsstrategin har uppnåtts så har även Agenda 2030-målen realiserats.

Därutöver saknas det en övergripande bilaga med konkreta beskrivningar av de globala målen för Agenda 2030.

Kommunledningsförvaltningen
Pauliina Lundberg

Föredragande:

(som avsatt tid i samband med sammanträdet) Pauliina Lundberg

Instans:

(högsta instans där ärendet ska behandlas) Kommunstyrelsen/nämnden

Kommunstyrelsen 1 september 2020

Barn- och utbildningsnämnden 3 september 2020

Bygg- och miljönämnden 2 september 2020

Krisledningsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden 3 september 2020

Socialnämnden 2 september 2020

Valnämnden

Sammanträde:

(önskat sammanträde/-n, ange önskad tidsplan)

Nytt dataskyddsombud för Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen/nämnden utser Qnister AB som kommunstyrelsen/nämndens dataskyddsombud. Nuvarande dataskyddsombudet Johanna Widenberg entledigas från uppdraget.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har genomfört en upphandling av dataskyddsombud, för att möjliggöra en omfördelning av resurser (dnr KS-2020-388). Som nytt dataskyddsombud för Östhammars kommun föreslås Qnister AB. Företag tillhandahåller produkter och tjänster kopplade till dataskyddsförordningen och vann upphandlingen.

Dataskyddsförordningen (GDPR) började gälla den 25 maj 2018. Enligt förordningen ska det finnas ett dataskyddsombud i en organisation av Östhammars kommuns storlek. Alla nämnder under kommunfullmäktige ska utse ett dataskyddsombud. Det är möjligt att utse ett gemensamt dataskyddsombud för samtliga nämnder. Dataskyddsombudet ska övervaka att organisationen följer dataskyddsförordningen, bland annat genom att samla in information om hur organisationen behandlar personuppgifter, kontrollera att bestämmelser och interna styrdokument följs samt informera och ge råd inom organisationen. Dataskyddsombudet är inte ansvarigt för att dataskyddsförordningen följs. Det åligger de personuppgiftsansvariga, det vill säga de olika nämnderna.

Avsnitt 4, artikel 37-39, i dataskyddsförordningen beskriver vilka som ska utnämna ett dataskyddsombud samt vilken ställning och vilka uppgifter ombudet ska ha.

Kommunfullmäktige har delegerat till kommunstyrelsen att utse dataskyddsombud för Östhammars kommun. Kommunstyrelsen och samtliga nämnder ska ha samma

Kommunledningsförvaltningen
Pauliina Lundberg

dataskyddsombud. Dataskyddsombudet ska anmälas till tillsynsmyndigheten
Datainspektionen. Varje nämnd gör en egen anmälan på Datainspektionens hemsida.

Uppdraget som dataskyddsombud i Östhammars kommun innehas för närvarande av Johanna Widenberg. Uppdraget hör organisatoriskt till kommunledningsförvaltningen, enheten Lednings- och verksamhetsstöd. Widenberg är anställd som kommunarkivarie vid samma enhet. I och med att med att kommunstyrelsen/nämnden utser ett nytt dataskyddsombud entledigas hon från uppdraget som dataskyddsombud.

Beslutet skickas till

Qnister AB

Pauliina Lundberg

Johanna Widenberg

Datainspektionen via blankett:

<https://www.datainspektionen.se/globalassets/dokument/blankett-dataskyddsombud.pdf>

Period 2020-07

ANSV 6*

OMRÅDE	Årsbudget	Periodbudget	Periodutfall	Periodresulta	Periodres %	Årsprognos	Progn Avvik	Årsprogn %
60 Centrala konton	267 348,0	155 875,9	133 075,8	22 800,2	85,4	261 898,0	5 450,0	2,0
61 Fsk, famdh, Öp Fsk	86 713,0	52 257,7	51 935,5	322,2	99,4	87 313,0	-600,0	-0,7
62 Fritidshem och fritidsklubb	20 537,0	12 315,9	11 986,4	329,5	97,3	21 387,0	-850,0	-4,1
63 Grundskolor	133 291,0	78 044,9	79 936,1	-1 891,3	102,4	134 291,0	-1 000,0	-0,8
64 Grundsärsk, 11:an korttid	5 163,0	3 158,4	3 808,8	-650,4	120,6	5 663,0	-500,0	-9,7
65 Kulturskola	5 286,0	3 034,0	3 067,4	-33,4	101,1	5 286,0	0,0	0,0
67 Gymnasieskola	35 828,0	20 601,3	20 219,9	381,4	98,1	35 828,0	0,0	0,0
68 Kommunalt aktivitetsansvar	666,0	388,5	411,9	-23,4	106,0	666,0	0,0	0,0
69 Vuxenutbildning	9 317,0	5 438,6	8 588,7	-3 150,1	157,9	11 817,0	-2 500,0	-26,8
	564 149.0	331 115.2	313 030.5	18 084.7	94.5	564 149.0	0.0	0.0

Period 2020-07

ANSV 6* KTO #49990

PROJ	Budget År	Budget Ack	UTFALL Ack	UTFALL Per	Avvikelse	Avvikelse %
8031 Utemiljö Furustugan (10 år)	1 000 000,00	583 333,33	169 900,92	0,00	413 432,41	29,1
8034 Gimo skolområde	0,00	0,00	4 950,50	0,00	-4 950,50	0,0
8037 Frösåkersskolan inventarier	8 000 000,00	4 666 666,68	0,00	0,00	4 666 666,68	0,0
8502 Ofördelat Återinv övr verksamh	500 000,00	291 666,68	0,00	0,00	291 666,68	0,0
	9 500 000.00	5 541 666.69	174 851.42	0.00	5 366 815.27	3.2

Budget och verksamhetsplanering 2021, Plan 2022-2024

Barn- och utbildningsnämnden

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

Innehållsförteckning

1	Verksamhetsområde	3
2	Planeringsförutsättningar.....	3
2.1	Nyckeltal.....	6
2.2	Volymer	8
3	Målarbete utifrån de strategiska inriktningsområdena	8
3.1	En attraktiv och växande kommun	8
3.2	En hållbar kommun	8
3.3	En lärande kommun.....	9
3.4	En öppen kommun.....	9
4	Nämndens mål och styrtal	9
4.1	Verksamhetsförändringar, konsekvenser och uppdrag 2021	10
5	Verksamheten 2022 - 2024.....	12
6	Ekonomisk planering.....	13
6.1	Resultaträkning.....	13
6.2	Driftbudget.....	14
6.3	Investeringsbudget.....	14

1 Verksamhetsområde

I Barn- och utbildningsnämndens uppgifter ingår att leda och samordna verksamheten inom förskola och pedagogisk omsorg, fritidshem, fritidsklubb, grundskola, grundsärskola, kulturskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Nämnden ansvarar även för det kommunala aktivitetsansvaret samt korttidstillsyn för barn över 12 år.

Barn- och utbildningsnämnden ska verka för en helhetssyn på omsorg, utbildning och fritid för barn och ungdomar samt för den kommunala vuxenutbildningen. Nämnden ansvarar även för bidragsgivning, tillsyn och uppföljning av barnomsorg i alternativa driftsformer.

2 Planeringsförutsättningar

Lokalbehov, lärmiljöer och ökade volymer

Grundskolorna i Östhammars kommun skiljer sig mycket från varandra. Både vad gäller status på byggnader och hur tillgängliga lärmiljöerna är. Barn- och utbildningsnämndens stora utmaning under perioden 2021 och framåt, är ett ökat lokalbehov och svårigheten att finansiera ökade hyror med egen budgetram utan att detta medför negativa konsekvenser för verksamheten. Barn- och utbildningsnämnden behöver ta ett långsiktigt strategiskt grepp om hela skolorganisationen i kommunen. Barn och elevantalet förväntas också att öka både genom ett något högre födelsetal men också genom inflyttning. Fler barn- och elever ger även det ett behov av utökad budget för att kunna bibehålla vuxentätheten och kvaliteten i verksamheten.

För att ge alla våra barn och elever möjlighet att delta i undervisningen och utbildningen behöver vi en modern och anpassad lärmiljö. Med lärmiljöer menar vi pedagogisk-, fysisk- och social miljö. Barn och elever i vår verksamhet ska känna sig trygga och uppleva studiero. Utbildningen har utvecklats och ställer idag andra krav på miljön än vad den gjort tidigare. Flexibilitet, kreativitet och stimulans är viktiga komponenter i detta arbete inom alla verksamheter.

Planeringen utifrån Barn och utbildningsnämndens beslut att bygga två nya förskolor, en i Österbybruk och en i Östhammar fortsätter. Ritningar är framtagna och byggnationen beräknas starta under 2021. Arbetet med att utforma den pedagogiska inriktningen har påbörjats av en arbetsgrupp, detta är ett fortsatt viktigt arbete som kommer att pågå fram till dess att förskolan står klar. Arbetsgruppen har också ett nära samarbete med Tekniska förvaltningen för att bevaka att verksamhetens krav på ändamålsenliga, säkra och trygga miljöer tillgodoses. För att trygga tillgången på barnomsorgsplatser i alla kommunens tätorter fortsätter samarbetet med tekniska förvaltningen, där man tillsammans analyserar prognoser över antal barn kontra de befintliga lokaler som finns att tillgå.

Att skolans lokaler är utformade efter verksamhetens behov, ändamålsenliga, säkra och trygga är även starkt kopplat till personals och elevers arbetsmiljö samt nämndens övergripande mål att alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö. Här krävs en stor förståelse för verksamhetens skiftande behov.

Stigande förväntningar på välfärdsleveranser

Det är inte konstigt att förväntningarna på välfärdstjänsterna ökar när människors ekonomi förbättras och när informationen, kunskapen och tillgängligheten ökar. Med

ökad utbildning och ökad jämlikhet har auktoritetstron minskat. De flesta törs uttrycka sina synpunkter och sina förväntningar. Ny teknik har skapat nya arenor vilket ytterligare skruvar upp förväntningarna på tillgänglighet och snabbhet. Digitaliseringen med ständig uppkoppling till internet och sociala medier erbjuder nya möjligheter för människor att bygga relationer, få insyn i och påverka händelser. Detta kräver en mer effektiv verksamhet, för att möta upp medborgarnas förväntningar.

Hårdare konkurrens om kompetens

Corona pandemin som slog till våren 2020 kommer att påverka kompetensförsörjningen på flera sätt. Mycket tyder på en kraftig nationell ökad arbetslöshet under en längre tid, Östhammars kommuns arbetslöshet är dock inte i dignitet med nationen. Trots det så kommer det att påverka kommunen negativt.

Östhammars kommun, som många andra kommuner, har svårt att rekrytera vissa yrkesgrupper. Konkurrensen om framför allt lärare har ökat i takt med stora pensionsavgångar och allt fler yngre medborgare. En del kan även uppleva att yrket fått lägre status, att arbetsmiljön försämrats eller att löneläget inte är tillräckligt attraktivt. Östhammars kommun kan ha problem att rekrytera på grund av att samhällsservicen upplevs som dålig eller att partnern till den som erbjuds anställning inte kan hitta ett eget jobb i kommunen. Bostadsbristen kan även ha påverkan på möjligheten att söka jobb i kommunen. För ett bättre rekryteringsarbete så har kommunen en kompetensförsörjningsplan med kopplade aktiviteter.

Minskat lokalt handlande

Styrning från nationell nivå ökar, ofta med detaljerade krav, när det gäller tjänsternas utformning. Vilket gör att handlingsutrymmet på lokal nivå minskar. Ett exempel är statsbidrag. De kan hindra kommunen att göra egna prioriteringar. Antalet riktade statsbidrag har ökat under hela 2000-talet och uppgår i dag till ca 20 miljoner i Östhammars kommun. Det finns en osäkerhet i att planera verksamheten efter bidrag, som man inte vet varaktigheten av.

Ökad polarisering

De ekonomiska klyftorna har ökat i Sverige sedan 1980-talet, så också i Östhammars kommun. Klyftorna har ökat till exempel mellan inrikes födda och utrikes födda samt mellan invånare i attraktiva och mindre attraktiva områden. Segregationen gör att det finns områden i kommunen som är socioekonomiskt utsatta. Där skolan och förskolan har ett kompensatoriskt uppdrag.

Behörighet till gymnasieskolan samt examen inom fyra år

Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och hälsa, och betygen i grundskolans årskurs 9 är av avgörande betydelse för skolelevers benägenhet att studera vidare. Det finns ett samband mellan utbildningsnivå och medellivslängd, där de största skillnaderna finns mellan dem som har högst förgymnasial utbildningsnivå och dem som har eftergymnasial utbildningsnivå. Låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9 ökar dessutom risken för framtida psykosociala problem, samtidigt som den psykiska hälsan kan påverka skolprestation. Vi vet att den psykiska ohälsan ökar, framförallt hos unga flickor. Det finns också studier som visar att när andelen unga som inte kommer in på arbetsmarknaden ökar, så försämras också den psykiska hälsan bland unga.

Digitalisering

Digitaliseringen ändrar hur vi arbetar och hur vi skapar välfärd. Digitalisering är en minst lika viktig del av vår verksamhet som annan infrastruktur. Vi behöver hela tiden

se till nyttan framför allt för invånarna som bor och verkar i kommunen men också för kommunen som organisation. Kunskapshöjning och ökad förståelse behövs när det gäller digitaliseringens betydelse och hur digitaliseringen kan stödja verksamhetsutvecklingen i syfte att möta framtida utmaningar inom Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde.

För att Östhammars kommuns skolor ska klara utmaningarna att förbereda våra elever för framtidens samhälle behöver vi en skola i vår tid. Den digitala kompetensen är idag en demokratifråga som blivit en klassfråga. Verksamheten har så som samhället i övrigt utmaningar att integrera och skapa jämlika skolor för alla barn och elever. Det är avgörande för elevernas lärande att skolan tillhandahåller moderna verktyg och arbetssätt som rustar dem för framtiden på ett likvärdigt sätt.

Budget 2021

Trots avveckling av viss verksamhet inför 2021 ger konsekvensen av den strama budgeten framförallt en försämrad kvalitet inom egen verksamhet. Löneökningarna kommer sannolikt att vara högre än budgetens uppräkningsvilket kan få till konsekvens att förskolor och skolor inte kommer ha råd med det antal medarbetare som de har i dag. Kvalitet kan givetvis uppnås på annat sätt än enbart med många medarbetare men inom flertalet av nämndens verksamheter, till exempel inom förskolan, så är antalet medarbetare per barn viktigt för kvaliteten. Det kan även innebära att det lagstadgade uppdraget inte kan upprätthållas.

Covid-19

Det operativa elevhälsoarbetet kommer sannolikt att behöva stärkas på grund av den uppbyggda utbildningsskulden och den påfrestning som Covid-19 innebär. Arbetsbelastningen kan upplevas som tyngre på grund av dubbla planeringar med hänsyn till elever som ska undervisas på distans samt ett stort personalbortfall. Utmaningen är att sänka kraven för en rimlig arbetsbelastning och samtidigt behålla en god kvalitet där verksamheten når sina mål.

Kommunens omorganisation 2021

Från och med januari 2021 kommer kommunens organisation se annorlunda ut. Det kommer att bildas fyra sektorer. Där sektor Bildning kommer att få ansvar för en ny verksamhet: Arbetsmarknadsenheten. Den nya organisationen kommer att innebära nya arbetssätt och utmaningar.

Kommande utredningar och propositioner som kan ge effekt på Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde

En tioårig grundskola, dir 2020:24 , redovisas senast 26/4 2021

Sammanfattning: En särskild utredare ska föreslå hur en tioårig grundskola kan införas genom att förskoleklassen görs om till årskurs ett. Syftet är att förbättra kunskapsresultaten genom att eleverna ges mer undervisning utifrån grundskolans kursplaner och inom den regel- och kompetensmässiga struktur som grundskolan har. Även de motsvarande obligatoriska skolformerna grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska utökas med ett år genom att förskoleklassen omvandlas till en ny första årskurs. Detta kan innebära ökade kompetenskrav på våra lärare i förskoleklass.

Dir 2020:18 "Hur elever ska kunna nå kunskapskraven", redovisas senast 28/2 2021

Uppdraget är att analysera regleringen av tillgång till elevhälsa och föreslå en ändring så att det förtydligas vad som är en acceptabel lägstanivå. Detta kan medföra en

extrakostnad för kommunen, beroende på vilken nivå utredaren kommer fram till.

Komvux för stärkt kompetensförsörjning, prop. 2019/20:105, föreslås att börja gälla från 1/7 2021.

De övergripande målen med utbildningen ska därför kompletteras så att det framgår att utbildningen även ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning. Vidare ska prioriteringsregeln inom komvux ändras så att de med störst behov av utbildning prioriteras. Detta innebär att inte bara de med minst utbildning utan även bland annat arbetslösa och vuxna i behov av yrkesväxling ska prioriteras vid urval till utbildningen. det kan innebära en ökad kostnad för komvux.

2.1 Nyckeltal

Förskoleverksamhet	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, antal	5,36%	5,03%	
Plats på förskola på önskat placeringsdatum, andel barn (%)	45%		

Grundskola	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020
Meritvärdet i åk 9	204,7	212,9	211,4
Andel elever med godkända betyg åk 6 - alla ämnen	74,9%	69,2%	68,1%
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, kommunala skolor, andel (%)	78%	71%	
Andel elever i åk 1 som klarar lässcreeningen	73,7%	71,4%	68,4%
Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)	66,5%	66,1%	
Andel elever i åk 5 som upplever att de har sådan studiero att de kan utföra sina studier	61%		
Andel elever i åk 5 som upplever att de är trygga i skolan	81%		

Gymnasiet	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning hemkommun, genomsnitt	14,5	14,4	
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, högskoleförberedande program kommunala skolor	14,8	15,4	

Gymnasiet	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, kommunala skolor	13,9	14,7	
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, yrkesprogram kommunala skolor	13,2	13,7	
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola, från högskoleförberedande program totalt, samtliga huvudmän, andel (%)	100%	100%	
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola, från nationella program totalt, samtliga huvudmän, andel (%)	60,4%	59,8%	
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola, från yrkesprogram totalt, samtliga huvudmän, andel (%)	35,4%	24,6%	
Gymnasieelever år 2: Jag har studiero på lektionerna, positiva svar, andel (%)	94,4%		
Gymnasieelever år 2: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%).	93,3%		
Lärare (Årsarbetare) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, kommunala skolor, andel (%)	83,5%	85,9%	

Vuxenutbildning/SFI	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020
Elever på SFI som fått betyg	67%	43%	

Kulturskolan	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020
Antal elever som har individuella kurser i kulturskolan	692		

Nyckeltal

Nyckeltal	2019	2020	2021

2.2 Volymer

Volymer

Volym	2019	2020	2021	2022
Kulturskola (antal elever)			545	545
Öppen förskola (antal enheter)			1	1
Egen förskola (antal barn)			1002	1012
Extern förskola (antal barn)			15	15
Egen pedagogisk omsorg (antal barn)			15	15
Extern pedagogisk omsorg (antal barn)			150	150
Egna fritidshem (antal barn)			898	898
Externa fritidshem (antal barn)			20	20
Egen grundskola (antal elever)			2374	2399
Extern grundskola (antal elever)			80	80
Egen grundsärskola (antal elever)			22	22
Egen gymnasieskola (antal elever)			335	335
Extern gymnasieskola (antal elever)			360	360
Extern gymnasiesärskola (antal elever)			15	15
Egen vuxenutbildning (antal elever)			350	350

3 Målarbete utifrån de strategiska inriktningsområdena

3.1 En attraktiv och växande kommun

Barn och utbildningsförvaltningen kommer att arbeta med nämndens mål, inkluderande lärmiljö, för att få en likvärdig och attraktiv skola.

Det är väsentligt att skapa en god och tillåtande arbetsmiljö genom transparens och delaktighet, särskilt gällande målsättningar, arbetsmiljö och interna rutiner. Det pågående förändringsarbetet innebär också att det är viktigt att systematiskt arbeta med värderingar. En god organisationskultur kännetecknas i stor utsträckning av en gemensam värdegrund som är en vägledning i det vardagliga arbetet. Arbetet med normer och värderingar inom Barn- och utbildningsförvaltningen är en ständig process för god utveckling.

3.2 En hållbar kommun

Vi behöver samverka för ett tryggt samhälle och en trygg miljö i skolan. Med syftet att bidra till ett långsiktigt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete och i utgångspunkten samverkan, har under 2020 en strategisk och operativ grupp bildats. Den sammankallas vid behov utifrån det arbete som gjordes inom gruppen ”Tryggt Gimo”. Gruppen har representanter från Barn- och utbildning, Kultur-och fritid,

Socialtjänsten och Polisen. Deltar gör även kommunens Beredskaps- och säkerhetssamordnare. Samverkan planeras att fortsätta och utveckla ett mer långsiktigt arbete utifrån EST-modellen (Effektiv samordning för trygghet).

I Lgr 11, läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet finns mål för hur vi ska undervisa om hållbarhet samt de globala målen för Agenda 2030. Vi ska också samverka med andra aktörer i samhället för att öka den psykiska hälsan hos våra skolungdomar. Krav behöver bytas ut mot förväntningar som är rimliga för var och en att uppnå. Grundskolan behöver arbeta mer med motivation och få eleverna att se olika vägar genom utbildningssystemet som passar dem. SYV-arbetet ska stärkas och vara en angelägenhet som gäller alla vuxna i skolan.

3.3 En lärande kommun

Många forskare och praktiker har diskuterat kopplingen mellan organisatoriskt lärande och organisationsstruktur, där en byråkratisering med långa beslutsvägar ofta sägs hämma lärandet. Genom att stödja frekventa interaktioner mellan medarbetare med olika bakgrund och expertisområden samt har en kultur som bygger på öppenhet och nyfikenhet, skapas förutsättningar för lärande. Mångfald vad gäller såväl kompetens som kön och etnisk bakgrund har också argumenterats vara viktiga för lärandet i verksamheten. Utifrån detta skall vi arbeta för att skapa arenor för interaktion, skapa en gemensam vision och se till att individerna vill utvecklas och arbeta mot samma mål.

Skolan ska öka det kollegiala lärandet för att främja en än mer likvärdig skola. Genom att fokusera på undervisningsprocessen och det kompensatoriska uppdraget.

3.4 En öppen kommun

I Östhammar är vi öppna mot omvärlden och varandra. Vi är intresserade av vad som händer både i och utanför kommunen. För oss är det naturligt att ständigt bygga nya relationer och etablera givande nätverk. Vi ska utmana etablerade normer och visa att alla människor är välkomna, uppskattade och fria att leva och verka i kommunen. Utifrån detta behöver Barn- och utbildningsnämndens verksamhet bli än mer tolerant och arbeta med olikheter som norm.

Barn- och utbildningsförvaltningen och barn- och utbildningsnämnden ska bjuda in till ett kommunövergripande vårdnadshavarråd, i syfte att lyssna in det perspektivet för skolans utveckling i Östhammars kommun Rådet ska bestå av vårdnadshavarrepresentanter från grundskola och förskola.

4 Nämndens mål och styrtal

Strategiskt inriktningsområde	Nämndmål	Styrtal	Måltal 2021
En attraktiv och	Skolan ska vara attraktiv och	Antal elever som söker sig till andra	9

Strategiskt inriktningsområde	Nämndmål	Styrtal	Måltal 2021
växande kommun	konkurrenskraftig.	grundskolor i åk 9, i andra kommuner ska minska.	
		Personalomsättningen ska vara låg.	7%
En hållbar kommun	Alla elever ska ha en skolgång som präglas av trygghet och hälsa.	Elevers upplevelse av att kunna påverka skolarbetet i årskurs 9 ska öka.	70%
		Elevers trygghet i årskurs 9 ska öka	82%
		Elevers upplevelse av att kunna nå kunskapskraven i årskurs 9 ska öka.	90%
En lärande kommun	Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero.	Elevers studiero i årskurs 9 ska öka.	75%
	Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö.	Elevers motivation i årskurs 9 ska öka.	75%
		Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram	85%
		Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år	75%
En öppen kommun			

4.1 Verksamhetsförändringar, konsekvenser och uppdrag 2021

Ny skola

En betydande verksamhetsförändring inför 2021 är den nya 4-9 skolan i Östhammar som ska tas i bruk av åk 6-9 i januari. Åk 4 och 5 flyttar in i den nya skolan till hösten 2021. Skolans utformning och lärmiljöer tillsammans med ett väl anpassat pedagogiskt program kommer ge bra förutsättningar för en god undervisning.

Omorganisationen

Översynen av förvaltningsorganisationen i Östhammars kommun har inneburit att kommunen organiseras i en förvaltning med fyra sektorer. Därmed kommer barn- och utbildningsförvaltningen att kallas sektor Bildning från och med första januari 2021. Förändringen innebär att arbetsmarknadsenheten AME kommer ingå under sektor Bildning samt att verksamhetsstödet samlas inom en egen sektor.

Gymnasiet

På grund av Corona pandemin finns en uppbyggd "utbildningsskuld" i gymnasieskolan. Kunskapsresultaten har påverkats negativt av att vissa undervisningsmoment varit svåra att genomföra och det finns ett behov av att hantera detta. En ökat behov av särskilt stöd och andra insatser från elevhälsan kommer att behövas.

Från och med 2021 ska samverkansavtalen inom gymnasieskolan omförhandlas så att samverkan endast sker på program och inriktningar som kommunen inte erbjuder i egen regi. Detta kan få konsekvensen att om programmen och samläsningsgrupper får fler elever kommer ej behöriga elever på IM inte kommer att kunna följa nationella program i samma utsträckning som tidigare. Det innebär även att en omorganisering av lärartjänster kan behöva göras.

Vuxenutbildningen

Kommunernas förutsättningar att erbjuda regional yrkesinriktad vuxenutbildning till individer som varslats om uppsägning till följd av utbrottet av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19, och därför behöver utbilda sig för att få ett nytt arbete, behöver förbättras och antalet platser behöver byggas ut. Staten finansierar samtliga platser i regionalt yrkesvux under 2020. Detta innebär att utbildningar som påbörjas inom yrkesvux under hösten 2020 kommer att fortgå under 2021/22. I propositionen till vårandringsbudgeten framgår inte om staten även kommer finansiera påbörjade utbildningar fullt ut. Det innebär att kostnaden följer med verksamheten för pågående yrkesvuxutbildningar som inte slutförs under 2020. Statsbidrag ges i dagsläget för mellan 30.000 – 75.000 kr per årsstudieplats (motsvarande 800 poäng). I dagsläget bekostar samverkande kommuner lika många årsstudieplatser som vi får statsbidrag för (dvs. 50 % av årsstudieplatserna). Utifrån förändringar i *Förordning (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning*, förändras kraven gällande medfinansiering från 2021. Den nya ändringen innebär att samverkande kommuner ska bekosta 30 % av årsstudieplatserna.

Den kommande lagändringen kring prioriteringsregeln inom komvux där inte bara de med minst utbildning utan även bland annat arbetslösa och vuxna i behov av yrkesväxling ska prioriteras vid urval till utbildningen kommer troligtvis att innebära en ökad kostnad för komvux.

Eventuell ny *styrmodell* för vuxenutbildningen kan komma att införas där Kommunstyrelsen är beställare och budgetansvarig för verksamheten och Barn- och utbildningsnämnden är utförare och myndighetsansvarig. Barn- och utbildningsnämnden anser att det är viktigt att det tydligt framgår att det är Kommunstyrelsen som äger det ekonomiska ansvaret och ansvarar för att sätta mål och ambitionsnivåer för vuxenutbildningen från år 2021. Verksamheten anser att det är viktigt att mål, ambitionsnivåer och uppdrag samt finansieringen för dessa är långsiktiga.

Vuxenutbildningens garanterade undervisningstid, utbildningsplikt

Den s.k. utbildningsplikten är en del av en ny reglering som bara gällt en kortare tid. Den aktuella målgruppen omfattas emellertid även sedan tidigare av långtgående rättigheter till studier på sfi och grundläggande vuxenutbildning eftersom de saknar de kunskaper som ska uppnås där. Elever som omfattas av utbildningsplikt ska garanteras en undervisningstid på 23h per vecka över en fyraveckorsperiod. Idag läser elever i vuxenutbildningen sfi motsvarande 15h per vecka. I ett förslag som kan komma att verkställs ska här till elever som omfattas av studieplikt läsa ytterligare 8h per vecka.

För att förslaget ska fungera på det sätt som utredningen avsett kommer det med stor sannolikhet att krävas anpassningar av undervisningen som medför ett nytt åtagande för Vuxenutbildningen och är kostnadsdrivande.

4.1.1 Uppdrag

5 Verksamheten 2022 - 2024

Utbyggnaden av Österbyskolan ska stå färdig och kommer att ge bättre förutsättningar för tillgängliga lärmiljöer då högstadiet får nya lokaler. Detta ger också utrymme för övriga grupper i skolan att få bra och tillräckliga lärmiljö.

Barn- och utbildningsnämndens största utmaning under perioden 2021- 2023 är ett ökat lokalbehov och svårigheten att finansiera ökade hyror med egen budgetram utan att detta medför negativa konsekvenser för verksamheten. Barn och elevantalet förväntas också att öka både genom ett något högre födelsetal men också genom inflyttning. Fler barn- och elever ger behov av utökad budget för att bibehålla vuxentätheten i verksamheten. Regeringens nya digitaliseringsstrategi ställer stora krav på tillgång till IT hårdvara inom nämndens alla verksamheter. Kurs- och läroplaner ställer numera tydliga krav på tillgång till IT hårdvara. Från och med år 2022 kommer alla nationella prov genomföras digitalt.

Inom förskolan kommer två nya förskolor att byggas under planperioden, i Östhammar och Österbybruk. När de nya förskolorna står färdiga kommer paviljonger att sägas upp och nämnden kommer därmed kunna driva verksamhet i permanenta, attraktiva och moderna lokaler vilket ses som mycket positivt och viktigt för både barn och medarbetare.

Utredningen "Likvärdig skola" föreslår att de förslag som utredningen lämnar om ändrade regler för placering, mottagande och urval ska träda i kraft den 1 juli 2023 och således tillämpas vid placering inför höstterminen 2024. Det kommer att kräva en viss omställning för Barn- och utbildningsnämndens verksamhet.

I betänkande av *Betygsutredningen 2018* (dir 2020:41): *Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper* (SOU: 2020:43) föreslår utredaren bland annat att:

- Ämnesbetyg ska ersätta kursbetygen och införas i en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola.
- Ämnen ska delas in i nivåer för att dels säkra likvärdigheten i utbildningens innehåll i landet, dels behålla möjligheten att ett ämne med en ämnesplan ska kunna läsas i olika omfattning på olika program och inom kommunernas vuxenutbildning på gymnasial nivå.
- Modellen för ämnesbetyg innebär att det för varje ämne finns en uppsättning betygsriterier och att eleven efter en nivå får ett betyg i ämnet, vilket sedan ersätts när eleven efter nästa nivå får ett nytt betyg i ämnet.
- Kompensatorisk betygssättning ska införas i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå samt kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

- Ytterligare ett underkänt betygsssteg, Fx, ska införas i grundskolan, specialskolan, sameskolan, för grundskoleämnena inom gymnasieskolans introduktionsprogram samt i gymnasieskolan, och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Införande planeras att införas i två steg. Utredaren föreslår att *kompensatorisk betygssättning* och *ytterligare ett underkänt betyg i betygsskalan* införs hösten 2022. Förslagen gynnar eleverna men kräver inte någon omfattande implementering. Det mer omfattande förslaget om *ämnesbetyg* kräver enligt utredaren att huvudmännen behöver mer tid och föreslås därför införas till hösten 2024.

6 Ekonomisk planering

Barn- och utbildningsnämnden planeras få en uppräkningsök om 4,9 % av budgetramen inför 2021. Löneposterna planeras räknas upp med 2 % och övriga poster med 1,3 %. Sannolikt kommer lönerna öka mer än uppräkningsöken vilket får till följd att nämnden kan finansiera färre medarbetare. Inom delar av nämndens verksamhet, t ex inom förskolan, är antalet medarbetare en viktig faktor för kvalitet i den utbildning och omsorg som erbjuds. Ett tillräckligt antal medarbetare, god löneutveckling och en bra arbetsmiljö är avgörande faktorer när arbetskraft ska behållas och rekryteras kommande år.

I övrigt planerar nämnden för ökade hyror under 2021 och planperioden då nya skolor i Östhammar samt nya förskolor i Östhammar och Österbybruk står färdiga. Nya skolorna står färdiga 2021 och båda förskolorna beräknas nu kunna stå färdiga under 2022 för att tas i bruk 2022-2023. Under planperioden beräknas också utbyggnationen av Österbyskolan vara färdig, detta kommer inte att innebära någon merkostnad då paviljonger kan sägas upp samtidigt som utbyggnationen tas i bruk.

Nämnden kan under 2021, förutom att ge täckning för ett ökat barnantal i egen förskola, grundskola och grundsärskola, också göra en viss satsning inom egen förskola. Enligt överenskommelse med kommunstyrelsen utökas budgeten för egen vuxenutbildning med 2,5 mkr 2021.

Nämnden har idag ingen information om tänkbar uppräkningsök 2022-2024 utan inväntar besked från kommunfullmäktige. Nämnden kommer att framföra önskemål om täckning för volymökningar, löneökningar och hyresökningar även kommande år.

6.1 Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2019	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter (+)	84 231	63 831	29 061	29 061	29 061	29 061
Kostnader (-)	-632 438	-624 980	-617 950	-623 865	-623 540	-623 540
Personalkostnader	-365 280	-359 911	-386 849	-392 764	-396 589	-396 589
Lokalkostnader	-91 794	-92 093	-101 275	-101 275	-104 775	-104 775
Övriga kostnader	-175	-172	-129	-129	-122	-122

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2019	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
	364	976	826	826	176	176
Nettokostnader	-548 206	-561 149	-588 889	-594 804	-594 479	-594 479

6.2 Driftbudget

Driftbudget (tkr)	Kt yp	Bokslut 2019	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
110 Nämnd	K			-1 494	-1 494	-1 494	-1 494
330 Kulturskola	K			-6 591	-6 591	-6 591	-6 591
400 Öppen förskola	K			-567	-567	-567	-567
407 Förskola	K			-134 278	-135 078	-139 378	-140 178
407 Förskola	I			13220	13220	13220	13220
412 Familjedaghem	K			-13881	-13881	-13881	-13881
412 Familjedaghem	I			1216	1216	1216	1216
425 Fritidshem	K			-34592	-34592	-34592	-34592
425 Fritidshem	I			8164	8164	8164	8164
440 Grundskola + Förskoleklass	K			-260966	-261966	-262966	-263966
440 Grundskola + F- klass	I			3200	3200	3200	3200
443 Grundsärskola	K			-10101	-10101	-10101	-10101
450 Gymnasieskola	K			-106905	-106905	-106905	-106905
450 Gymnasieskola	I			3261	3261	3261	3261
453 Gymnasiesärskola	K			-6103	-6103	-6103	-6103
472 Vuxenutbildning	K			-18244	-18244	-18244	-18244
499 Nämndövergripande	K			-24184	-28299	-22674	-20874
513 Korttidstillsyn	K			-45	-45	-45	-45

6.3 Investeringsbudget

Barn- och utbildningsnämnden står för stora utmaningar vad gäller egna investeringar kommande år. I den nu (juni 2020) antagna preliminära budgeten beviljas barn- och utbildningsnämnden 6,5 mkr 2021, 2,5 mkr 2022 och 4,5 mkr 2023 och 2024. Problem kommer att uppstå 2022 då möbelinvesteringar behöver göras i de två nya förskolorna, preliminärt 4 mkr.

För att göra det möjligt att hålla lagd investeringsbudget totalt under planperioden planerar barn- och utbildningsnämnden nu för investeringar om 4,5 mkr per år 2021-2024. Det är en låg budget jämfört med behov och kan få konsekvenser för ute- och innemiljön i förskolor och skolor.

Investeringsbudget, netto (tkr)	Ack budget tom 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Projekt					
Återinvestering förskola	0	0	0	1 500	1 500
Återinvestering grundskola	0	0	0	2 500	2 500
Återinvestering öv verksamheter	500	500	500	500	500
Nyinvestering nya Frösåkersskolan	8 000	4 000	0	0	0
Utemiljö Furustugan förskola	1000	0	0	0	0
Ny förskola Östhammar	0	0	2 000	0	0
Ny förskola Österbybruk	0	0	2000	0	0
Summa	9 500	4 500	4 500	4 500	4 500